

KUURTANES-SEURAN JOULU 1976

VANHA POHJALAISTALO

Vanha, punainen pohjalaistalo.
Vankka,
turvallisesti maisemassaan jokitörmällä
uhmaa aikaa.
Hartioillansa
vuosisadan surut ja ilot.
Ihmettelee valkoreunaisin ikkunasilmin
kehityksen kulkua.
Vastarannan lättähattutaloja.
Pikitién mustaa viivaa.
Sydän vavahtaen hirsinuttunsa sisällä
kohtaloaan odottaa.
Vanha pohjalaistalo.
Valkoisin nurkkahirsin,
pitsiräystäin
surusilmin katsoo,
orpona katsoo.
Vanha, kaunis pohjalaistalo.

Eeva Harju

KUURTANES- SEURAN JOULU 1976

Julkaisija:
KUURTANES-SEURA
23. vuosikerta

*Jouluna Jumala syntyi
paras poika pakkasella
hevon heinähuonehesen,
sorajouhen soimen päähän.
Nousi kuu, yleni päivä,
armas aurinko havahti,
tähet taivon tanssaeli
otavat piti iloa
syntyessä suuren Luojan
yliarmon auetessa.*

(Kanteletar)

Suomalainen puumadonna
(Klemetti, Kansan sana taiteessa).

ARVOISA LUKIJA

Kuortanes-Seuran Joulun tarkoituksena on sukupolvesta toiseen kulkeutuneiden muistitietojen sekä nykytapahtumien avulla säilyttää Kuortaneen entistä ja nykyistä elämää tuleville polville.

KUURTANES-SEURA

TOIMITUSKUNTA:

Sirkka Kantola
Eeva Peltola
Aaro Sippola

Jussi Kukkola
Olli Saari
Paavo Vainiotalo

Irja Yli-Hallila
päätoimittaja

KANSIKUVA: Museon aittoja, valok. Pekka Hallila

SANA SAI MUODON

Joulu on Sanan syntymäpäivä. Hän tuli asuaksensa meidän keskellämme, meidän katseltavaksi. Jouluevankeliumi Johanneksen mukaan on yhden jakeen mittainen.

"Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme, ja me katselimme hänen kirkkauttansa, senkaltaista kirkkautta, kuin ainokaisella pojalla on Isältä ja hän oli täynnä armoa ja totuutta."

"Ja Sana tuli lihaksi . . ." Vuosisataisilla Pyhillä Kirjoituksilla oli toki muoto, sellainen, jota kirjalliseksi lajiksi sanotaan. Pyhät Kirjoitukset ovat tulvillaan muotojen värikkäisyyttä. Siinä on syy, mikä viehättää monia Kirjoitusten lukijoita.

"Ja Sana tuli lihaksi . . . asuakseen meidän keskellämme." Kirjallinen muoto sai ennennäkemättömän muodon. Se muuttui ihmiseksi. Beethovenin seimessä makaava lapsi oli ihminen.

Yhtäkkisen muutoksen johdosta taivaallista enkelikuoroa ympäröi taivaallinen sotajoukko. Koko tämä suunnaton universaalisen ylittävä näkymä ylisti Jumalaa lihaan tulleesta Sanasta: "Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja maassa rauha ihmisten kesken, joita kohtaan hänellä on hyvä tahto."

Sana syntyi keskelle ihmisten maailmaa. Silloiseen valtakoneistoon, kulttuuriympäristöön ja uskonnolliseen maailmaan. Sanan syntymäpäivä liitettiin meidän Pohjolamme vuosisataiseen juhlakalenteriin, vuoden lyhimmän päivän ohittamiseen. Siitä nimitys joulu, iloinen päivä. Valon säteiden pitenemisen ja lyhenemisen taitekohta.

"Ja Sana . . . oli täynnä armoa ja totuutta." Lihaan tullut Sana ei kumonnut Pyhiä Kirjoituksia. Niitä ei tuhottu uskonnollisten johtajien toimesta. Mutta toisin kävi lihaan tulleen Sanan. Hänet tuhottiin ristille. Ristissäkin on oma muotonsa.

Me tämän päivänkin ihmiset elämme muotojen ympäröimässä maailmassa. Lihaksi tullut Sana saa tänäänkin nähtävän muodon. Kirjoitettu Sana on edelleen meidän katseltavanamme — keskellämme.

Jumalan kirkkaus asui lihaan tullessa Sanassa. Hän oli taitekohtien Sana. Kukin näki oman elämänsä taitekohdan läpi Jumalan Sanan kirkkauden tai vain pelkän Jeesus Nasaretilainen

Sana on tämänkin joulun jälkeen taitekohtien läpi nähtävissä joko Jumalan Sanana tai vain kirjallisten muotojen summana. Sana alkaa elää.

Beetlehem

Syntymäkirkko Beetlehemissä.

Sateinen huhtikuun päivä. Matka pelottavien jyrkkien ja mutkaisten vuorien ja vihreitten, kukkivien maisemien ohi, johtaa kaupunkiin. Turistibussi pysähtyy sateesta hiljennneen torin laitaan, mutta pian on ympärillämme innokkaita kaupustelijoita, kuka minkäkinlaista korttia tai matkamuistoa kaupaten. Sateesta ja matkakokemuksistamme jo hieman oppineina lähdemme välinpitämättömän näköisinä kulkemaan oppaamme perässä.

Olemme maailman vanhimman kristillisen kirkon edessä. Rakennus on hämmästyttävän näköinen ulkoa päin. Siinä on melkein parin vuosituhannen ajalta vaikutteita. Kirkko on kärsinyt monista sodista ja tuhoista, mutta osa on jäänyt ja taas on rakennettu lisää ilman hienoja suunnitelmia. Tulos on monilokeroinen, ihmetystä herättävä rakennus, jota kutsutaan "Syntymäkirkoksi".

Kuulemme oppaaltamme kirkon monivaiheista historiaa. Saamme tietää, että tämä on vanhin kristillinen kirkko Israelissa, ainut persialaisten maihinnoususta säilynyt kirkko ja että nykyisin tämä jakaantuu kolmeen osaan: armenialainen, kreikkalaiskatolilainen ja roomalaiskatolilainen. Tutkimme suuren kirkkosalin lattiasta n. 1600 vuotta vanhaa mosaiikkia. Tulemme alttarin lähelle. Sen vierellä on iäkäs munkki myymässä mehiläisvahakynntilöitä, joita saa ostaa lähes jokaisesta kirkosta. Ostan kynttilän ja lähdän toisten mukana laskeutumaan alas kuluneita marmoriportaita. Seison matkatovereitteni kanssa pienessä, suitsutuslamppujen ja kynttilälätelineiden täyttämässä huoneessa, "Syntymäloulassa". Lattiaan on kiinnitetty hopeatähti. Siinä on latinankielinen teksti, joka sisältää sanoman: Tällä paikalla neitsyt Maria synnytti Jeesus-lapsen. Mietin, tälläkö paikalla? Saan vierustoveriltä kynttilääni tulen. Kuuntelen

tuttua Luukkaan jouluevankeliumin sanomaa: "Ja tapahtui niinä päivinä... ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloi hänet ja pani hänet seimeen... sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle: teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja... menkäämme nyt Beetlehemiin katsomaan... ja paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa kaikesta, minkä olivat kuulleet ja nähneet..." Tutut sanat saavat uutta sisältöä. Katson seimen paikkaa, joka nyt on päällystetty marmorilla ja arvokkailla verhoilla: tälläkö paikalla Jeesus-lapsi syntyi?

Joku aloittaa ajankohdasta, huhtikuusta, huolimatta jouluvierin: "Enkeli taivaan lausui näin". Tuttuun virtteen on helppo yhtyä, mutta ulkooapitut sanat hätkähdyttävät, pysäyttävät: "...muta älä hylkää tuskassa, vaan vahvista ain' uskossa". Se on nyt rukousta, sydämen nöyrää puhetta Jumalalle. Huomaa, ettei joulusanomalle ole tärkeintä aika eikä se onko tämä varamasti oikea tapahtumapaikka, vaan tärkeintä on se mitä on tapahtunut: "... teille on syntynyt Vapahtaja".

Jatkamme Syntymäkirkon tutkimusta. Tulemme roomalaiskatolilaiseen osaan. Siellä on kauniit lasimaalaukset ja seinäaiheinen sivaaltari. Seinillä on korkokuvat, jotka esittävät Jeesuksen tuskientien, Via Dolorosan neljäätoista pysähdyspaikkaa. Tämä osa kirkosta on omistettu myös Beetlehemin lastenmurhan muistolle. Perimätiedon mukaan lasten haudat ovat kirkon läheisyydessä. Kirkkosalin alla on käytäviä ja pieniä luolia. Tiedetään, että n. 360-luvulla Hieronymus on tällä kirjoittanut Raamatua latinankielelle, koska hän halusi tehdä sitä työtä mahdollisimman aidossa ympäristössä ja lähellä pyhiä paikkoja.

Tulemme ulos Syntymäkirkosta huhtikuiseen rakkasateeseen, joka saa meidät kiiruhtamaan autoomme. Beetlehemin kaupunki jää taaksemme. Näemme vihreitä laituria kaupungin ulkopuolella. Paimenet lammasta ja vuohilau-moineen ovat kaikkialla Israelissa aivan tavallinen näky nytkin, ei ihme että paimen-kuva Raamatusta on niin yleinen. Ja sillä seudulla oli paimenia kedolla vartioidessa yöllä lumaansa, sanat tuntuvat luonnollisilta.

Pysähdymme vähäksi aikaa Paimentenkedon ohi vievällä pikitiellä ja katsomme kumpuilevaa maisemaa, miettien mitä enkelin sana mahtoi merkitä sen ajan halveksitulle, alhaiselle paimenelle. Ainakin heistä kerrotaan että he lähtivät liikkeelle: "... ja he menivät kiiruhtaen ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi seimessä."

Beetlehem ja Paimenketo jäävät taaksemme, matka jatkuu kohti parinkymmenen kilometrin päässä sijaitsevaa Jerusalema ja kohti kotia.

Sanna Sippola

Beetlehemin paimenia.

Anoppini usko

*Anoppini pesi pienintään,
kun sota kaatoi kaksi vanhintaan.
Vieras istui penkillä ja sanoi:
"Kun nuo nuorimpasi kasvavat,
sota syttyy taas, sinne sinä heitä hoidat.*

"Se on suuremmas käres miten poikaini käy".

*Siihen käteen
hätäilemättä jätit poikasi
sankarihaudoissaan ja kehdossaan.*

*Rakkain jouluterveisin
Irja Hüronniemi
kuurtanelaisten miniä*

Kuurtanes-Seura

30-vuotias

Juho Kokkila

Kuluvana vuonna tuli kuluneeksi 30 vuotta siitä, kun Kuurtanes-seura perustettiin. Näin merkivuoden kunniaksi on syytä muistella 30-vuotisen toiminnan vaiheita.

Sodan jälkeen heräsi kuortanelaisten kotiseutuystävien keskuudessa ajatus, että Kuortaneelle olisi perustettava kotiseutuyhdistys. Asiasta kiinnostuneita kutsuttiin kunnantalolle elokuun 14 päivänä 1946. Kutsua noudatti 15 osanottajaa, jotka kaikki olivat yksimielisiä kotiseutuyhdistyksen aiheellisuudesta. Kokouksen avasi lehtori Reino Ala-Kulju selostaen kotiseutuyhdistyk-

sen toimintaa ja totesi tällöin, että yhdistys olisi tarpeellinen myös Kuortaneella. Kokous, jonka puheenjohtajaksi valittiin pankinjohtaja Heikki Kuha ja sihteeriksi kunnansihteeri Juho Kokkila yhtyi kokouksen avaajan ajatuksiin kotiseutuyhdistyksen tarpeellisuudesta ja päätti yhteistuimin perustaa kyseisen yhdistyksen, jonka nimeksi tuli Kuurtanes-Seura r.y. ja jonka toimipaikka on Kuortaneen kunta Suomen Museoliiton mallisääntöjen mukaisesti hyväksyttiin yhdistykselle säännöt.

Yhdistyksen tarkoituksena on tallettaa Kuortaneen pitäjän menneisyyttä, asukkaiden entistä elämää ja talonpoikauskulturia, koota esineistöä ja siihen liittyviä tieto- ja kuvaaineistoja, suojella toimialueensa historian ja kulttuurin muistoja sekä herättää paikkakunnalla kotiseuturakkautta ja harrastusta seudun entisyyttä kohtaan. Yhdistys pyrkii toteuttamaan historiallisten ja kansantieteellisten ilmiöiden tutkimuksia järjestämällä kotiseutuaiheisia juhlia ja harjoittamalla julkaisu-toimintaa. Yhdistyksellä on oikeus hankkia kiinteistöjä ja ottaa vastaan lahjoituksia sekä muulla tavalla kerätä varoja.

Kuurtanes-Seuran ensimmäiseen johtokuntaan tulivat valituiksi kunnankirjuri Juho Kokkila, mv. Yrjö Vesteri, mv. Reino Lepistö, kauppias Lauri Kokkila, mv. Ilmari Kuhlampi, opettaja Esa Harju, mv. Santeri Ala-Honkola, rouva Armi Klemetti ja lehtori Reino Ala-Kulju. Varalle valittiin mv. Uno Pelt-

kangas, pankinjohtaja Heikki Ala-Mäyry ja Jussi Mikkilä. Seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin kunnankirjuri Juho Kokkila, varalle pankinjohtaja Heikki Ala-Mäyry, sihteeriksi Yrjö Vesteri ja rahastonhoitajaksi Arvo Laaja. Kuurtanes-Seuran johto oli nyt kotiseutuatteen omakseen tuntevien miesten käsissä ja jo perustamisvuonna syyskuun 30 päivänä pidettiin ensimmäinen kotiseutujuhla kirkonkylän nuorisoseuran talossa. Juhlan puhujaksi saatiin kotiseutusihteeri Väinö Tuomaala. Lisäksi oli ohjelmassa mm. kansansoittoa ja vanhojen henkilöiden haastatteluja. Mutta kaikesta innostuksesta huolimatta ei seura saanut tarpeeksi ilmaa siipiensä alle, vaan sen toiminta lopahti. Seuraavana vuonna oli ihan hiljaista. Ei edes vuosikertomusta ilmestynyt.

Vuonna 1948 pidettävässä vuosikokouksessa vetosi Seuran puheenjohtaja Juho Kokkila kuortanelaisiin toteamalla sen, että Kuurtanes-Seuran toiminta on päässyt pysähtymään, minkä vuoksi on välttämätöntä saada se uudelleen käyntiin mahdollisimman nopeasti. Tällöin hän mainitsi, että kunta on päättänyt lahjoittaa tiilimakasiinin yläkerran Kuurtanes-Seuran käyttöön sinne perustettavaa museota varten. Opettaja Esa Harju oli jo kerännyt runsaasti museoesineistöä ja lähettänyt niistä pitkän luettelon. Kokouksessa päätettiin ehdottaa kunnalle, että se myisi tiilimakasiinin seurakunnalle siunauskappeliksi sillä ehdolla, että yläkerta jäisi Kuurtanes-Seuran käyttöön.

Heikki Mäki-Hallila

Samana vuonna halusi Yleisradio nauhoittaa pitäjäradiolainin Kuortaneelta. Suunnitelman mukaan olisi juma-lanpalvelus aamulla kirkossa ja illalla olisi ohjelmallinen tilaisuus. Radiolainin valmistelut ja ohjelman laatiminen tuli Kuortanes-Seuran huoleksi. Tämä oli tietävästi ensimmäinen radiolähetyk-s Kuortaneelta. Radiointi oli tammikuun 2 päivänä 1949. Tämän jälkeen seurasi Kuortanes-Seuran toiminnassa taas hil-jaiselon kausi, jota kesti aina vuoteen 1954 saakka.

Syyskuussa 1954 pidetyssä vuosiko-kouksessa sai Kuortanes-Seura uuden johtokunnan, johon tulivat Reino Lepis-tö, Matti Honkola, Heikki Mäki-Hal-lila, Aarno Kangassuo, Pentti Harju, Heikki Rinta-Rasula, Uuno Peltokan-gas, Eeva Peltola ja Iivari Honkola. Kokouksessa puhallettiin taas uutta henkeä Seuran toimintaan ja johtokunta lähti uusin eväin työskentelemään Kuor-tanes-Seuran tavoitteiden hyväksi. Seur-an puheenjohtajaksi valittiin Iivari Honkola ja varapuheenjohtajaksi Heikki Mäki-Hallila. Koska Kuortanes-seuraa ei vielä oltu merkitty yhdistysrekisteriin kahdeksan vuotista toiminnastaan huolimatta, niin nyt päätettiin Seura rekisteröidä. Tämä tehtävä annettiin varatuomari Aarno Kangassuon huo-leksi. Mikkelimaanantaina 1954 nau-lattiin Etelä-Pohjanmaan maakuntaliit-tön ja Kuortanes-Seuran toimesta 51 Suomen Talonpoikauskulttuurisäätiön

myöntämää kunniakilpää paikoilleen vanhan etelä-pohjalaisen talonpoikaik-s-kulttuurin vaalimisen muistoksi. Nau-laustilaisuuden päätteeksi oli Urheilui-pistolla kotiseutujuhla, jossa Talon-poikauskulttuurisäätiön puheenjohtaja professori Aaltonen sanoi "Kannatti käydä Kuortaneella, kun näki Viitalan talon ja Latva-Rasulan aitan". Vuonna 1954 ilmestyi ensi kerran myös oma joululehti Kuortanes-Seuran Joul-u. Lehden päätoimittajana oli Aarno Kangassuo.

Seuraavana vuonna vaihtui puheen-johtaja. Tähän tehtävään valittiin Hei-ki Mäki-Hallila. Kokouksessa virisi myös vilkas keskustelu siitä, että Kuor-taneelle olisi saatava oma museo. Mu-seosasia vauhditti myös se, kun Kuor-taneen kirkkovaltuusto tarjosi vuokralle 40 aarin tonttia kanttorin tilaa. Ehtona oli, että Kuortanes-Seura luo-puisi oikeuksistaan tulevan siunauskap-pelin yläkertaan, johon oli suunniteltu museota. Marraskuussa 1956 pidetyssä johtokunnan kokouksessa päätettiin os-taa Sakari Keski-Hynnälältä tupara-kennus museota varten. Kauppahinta oli 275000 vmk. Vuosikokous hyväksyi 1957 kirkkovaltuuston tekemän tar-jouksen tontista. Samalla kertaa siu-nauskappelin yläkertaan suunniteltu museohanke raukesi. Tontti vuokrattiin 50 vuoden ajaksi sadan markan vuosi-vuokrasta. Lisäksi vuokrasi kunta Kle-metin huvila-alueen ja kanttorin väli-

sen metsikön Kuortanes-Seuralle 50 vuoden ajaksi sekin 100 markan vuosi-vuokraa vastaan.

Pienten vastoinkäymisten jälkeen päästiin syksyllä 1957 perustusten ja kivijalan tekoon. Työn alkuvaiheisiin kävi tutustumassa maisteri Appelgren, kotiseutusihteeri V. Tuomaala ja pro-fessori Kustaa Viikuna, joilta saatiin hyviä ohjeita rakennusvaiheen aikana. Museorakennus saatiin syksyn kuluessa siihen vaiheeseen, että kattokölkä voi-tiin pitää 1.10. 1957 ja näin oli saavu-tettu rakentamisessa yksi tärkeä raken-nusvaihe. Museo oli saanut suojakseen vesikaton. Samana vuonna sai Kuor-tanes-Seura vastaanottaa myös huom-at-tavan lahjoituksen. Rouva Armi Kle-metti luovutti lahjakirjalla seurallemme Heliä-nimisen 0,76 ha suuruisen palsta-tilan ja siinä olevat rakennukset Heliän ja Armilan ulkorakennuksineen Klemetti-museon perustamista varten. Heliän aluehan oli aivan Heikki Kle-metin synnyin paikan vieressä ja oli vuosikymmenet heidän kesäviikkoai-kanaan. Kuortanes-Seura päätti 14.8. -57 ylimääräisessä kokouksessaan ottaa kiitollisuudella vastaan tehty lahjoitus ja hyväksyä ne ehdot, mitkä lahjakirjaan oli asetettu.

Kun nyt tämän lahjoituksen myötä tuli talomuseon rinnalle myös Klemetti-museo, ei Kuortanes-seuralle ainakaan ollut työn puutetta. Sitä oli aika ajo-in liikaakin, mutta seuraa ei kuitenkaan

Kuortanes-Seuran nykyinen johtokunta.

voi syyttää siitä etteikö se olisi toiminut. Keväällä 1958 aloitettiin talomuseon töiden jatkaminen. Museoon tehtävät muurit oli muurattava kivistä. Muuraustyön teki Verner Mäki. Puutyöt oli tarkoitus saattaa päätökseen siten, että museo voitaisiin avata elokuun alussa maatalousnäyttelyyn yhteydessä. Museotalo saatiinkin siihen kuntoon, että avajaiset olivat 8.8.1958. Tällöin oli museo valmis ottamaan vastaan vieraita, joita kävi runsaasti syyskesän aikana taloon tutustumassa. Klemetti-museon avajaiset päätettiin siirtää seuraavaan kesään. Varmaankin seuran johto huokaisi helpotuksesta, kun eräs suuri haave oli saatu toteutetuksi. Museon saaminen omaan pitäjään oli ollut Kuortanes-seuran tavoitteena alusta lähtien. Kaksitoista vuotta myöhemmin se oli johtanut toivottuun tulokseen.

V. 1958 tuli kuluneeksi Suomen sodasta 150 vuotta. Kuortanes-seura järjesti ohjelmallisen tilaisuuden Nurmimessä Ruonan taistelun 150-vuotispäivän johdosta.

Seuraavana vuonna sai Kuortanes-seura merkittävän tehtävän. Etelä-Pohjanmaan Maakuntaliiton perustamisesta tuli kuluneeksi 20 vuotta. Kuortane sai kunnian olla isäntänä juhlien järjestämisessä. Juhlat olivat samalla valtakunnalliset kotiseutupäivät, jonka yhteydessä pidettiin myös Kotiseutuliiton vuosikokous. Tällöin vihittiin tarkoitukseensa talomuseo ja Klemetti-museo. Lauantai-ilta 5.7.1959 oli talomuseon vihkiäisjuhla, josta muodostui unohtumaton kotiseutujuhla. Juhlapuhujana oli dosentti Toivo Vuorela. Tilaisuuden arvokas ohjelma sai jokaisen vaikuttaneeksi siitä, että Kuortaneella eiää voimakas kotiseuturakkaus ja että sitä tahdotaan vaalia. Jumalanpalvelus oli sunnuntaina, missä saarnasi piispa Lehtinen. Päiväjuhla pidettiin Helän hongikossa, missä puhui akateemikko Kustaa Viikuna. Rovasti Viikuna vihkii Klemetti-museon tarkoitukseensa. Myös tämä juhla oli arvokas ja vaikuttava kotiseutujuhla.

Talomuseon päärakennuksen valmistuttua ei seuramme johtokunta suinkaan jäänyt lepäämään laakereilla. Jo varhaiskevällä 1959 aloitettiin talomuseolle jo suunnitella ulkorakennuksia. Arvokas Kuhlalamin luttirakennus oli hankinnan kohde. Avuksi tulivat Seinäjoella asuvat kuortanelaiset, jotka ostivat luttin ja lahjoittivat sen talomuseolle. Samana vuonna sai seura myös lahjoituksena Tällarin aitan, jonka lahjoittajana oli opettaja Esa Harju. Pihapiirin toiselle puolelle ostettiin Ylisen mahtava vilja-aita, jota lukuivat museovieraat

ovat ihailleet. Haapamästä hankittiin erikoislaatuinen luttiaita, joka erikoisen rakennustapsansa ansiosta on ollut monien museossakävijöiden mielenkiinnon kohde. Myöhemmin aittarivistä täydensi Ala-Kokkilan aitta, jonka ylikonstaapeli Kustaa Ala-Kokkila lahjoitti museoalueelle. Niinikään lahjoitti kouluneuvos Reino Ala-Kulju vilja-aitan, missä sijaitsee kirkkomuseo. Tämä komea aitta erikoisine räystäineen on arvokas juuri kirkkomuseota ajatellen. Lisäksi seura osti vielä Yli-Leppälän aitan joten vanhat aittarakennukset ovat hyvin edustettuna museoalueella. Liiterirakennus hankittiin Alpo Kuhlalta. Liiteri täydentää hyvin vanhoine kirkkoneuvon museoalueen pihapiiriä. Tuulimylly saatiin Lehtimäen Puolivälistä. Mylly on alkuun vanha Kuortanelainen se. Paja tuotiin Viitasta, joka on sijoittunut pihapiirin takaosaan jääden ikäänkuin vähemmän huomion kohteeksi. Paja on peräisin 1600 luvulta. Savupirtti, jonka Kuortaneen Säästöpankki lahjoitti, on peräisin Ruismäen kylästä. Tämä 1600 luvulta oleva rakennus on tiettävästi aivan ensimmäisiä ellei peräti ensimmäinen ihmisasunto Kuortaneella. Kuortaneen Lions-klubi oli hyvänä apuna, kun tämä arvokas pirtti siirrettiin ja pystytettiin museoalueelle. Tämä savupirtti on ollut erikoisesti museovieraiden suosiossa, onpa siellä pidetty kokouksilaisuuksia. Tästä pirtistä voidaan sanoa, että se on todellinen museoväen "Mekka".

Kaikesta tästä mahtavasta rakennustyöstä huolimatta museot eivät ole museoita, ellei niissä ole myöskin esineistöä. Johtokunnalle on myös esineiden hankinta ollut tärkeä. Ennenkuin museosta oli tietoa, on opettaja Esa Harju kerännyt vanhaa esineistöä tallettavaksi tulevaan museoon. Kouluneuvos Reino Ala-Kuljun henkilökohtainen panos esineistön hankinnassa on ollut merkittävä. Myöskin Matti ja Iivari Honkola olivat asialla, kun tavaroita museoon hankittiin. Monet johtokunnan jäsenet ovat pelastaneet museolle otollista tavaraa joutumasta vieraiden käsiin.

Kaikki tämä rakentaminen ja työ museon hyväksi on vaatinut myös rahaa. On täytynyt ottaa luttioita rahalaitoksista. Kuortaneen kunta on kiittäväällä tavalla taloudellisesti tukenut toimintaamme. Kuortanes-seuran ja kunnan suhteet ovat olleet aina mitä parhaimmat. Lukuikästi on saatu avustuksia ja lahjoituksia yksityisiltä henkilöiltä. He ovat todellisia kotiseututyön ystäviä ja tukijoita. Myöskin pitäjämme eri puolilla on useita kohteita, joita Kuortanes-

seura haluaa vaalia ja hoitaa. Tällaisia ovat Nurmimessä oleva vuoden 1808-sodan muistomerkki, Salmen kylässä "Piiskoomänty" sekä Ruonan vanha kivisilta, joka oli jo vähällä tuhoutua tienrakentajien käsiin. Se saatiin kuitenkin pelastetuksi ja TVL on kunnostanut sen rikkoutuneiksi osiltaan.

Monet rettikunnat ovat käyneet tutustumassa Kuortaneeseen. Etelä-Pohjalainen osakunnan matka v. 1965 oli varsin antoisa. Osakuntalaiset tutustuivat pitäjäämme 20 hengen voimin ja tutkivat vanhaa talonpoikaiskulttuuria, tervanpolttoa, tervahautojen määrää ja sijaintia. Kuortanes-seura antoi kaiken mahdollisen avun, että tutkimustulos olisi ollut mahdollisimman täydellinen. Tämän tutkimuksen tuloksena valmistui erityinen Kuortaneen kirja, jota Kuortanes-seura on myynyt ja myy edelleen. Myös Yleisradiolla on ollut kiinnostusta pitäjäämme. Televisio on suorittanut kauskuisia museoalueilla ja Saarelan tervahaudalla, joka vielä laitettiin käyttökuntoon televisiointia varten. Myös vanhat talot eri kylissä ovat olleet kameramiesten kuvausten kohteina.

Vuonna 1973 ja sen jälkeen on museoilla tehty huomattavia korjauksia. Talomuseo sai ulkovoivauksen, joka saatiin lahjaksi vanhasta seurakuntatalosta. Päärakennuksen vesikatto uusittiin ja katettiin pähkällä. Myöskin monien ulkorakennusten vesikattoja on jouduttu uusimaan paitsi ei kuitenkaan niiden rakennusten, joissa on tuohikatto. Maalarin pensselli on myöskin tehnyt työtään museorakennuksen kimpussa. Miltei kaikki rakennukset ovat saaneet maalipeitteen. Näihin kustannuksiin on saatu rahallista apua Museovirastoilta.

Kuortanes-seuran joululehti, joka julkaistiin ensimmäisen kerran vuoden 1954 jouluna, on sen jälkeen ilmestynyt jokaisena jouluna kuortanelaiskoteihin, mutta myöskin monille kotipitäjässämme ulkopuolella asuville kuortanelaisille.

Ne miehet, jotka olivat puuhaamassa Kuortanes-seuraa 30 vuotta sitten, eivät suinkaan voineet aavistaa, millainen työ seuraa oli odottamassa, kun ryhdyttiin kaavailtua laajamittaisemman museoalueen rakentamista toteuttamaan. Jos seuran toiminta alkuvuosina hieman takertelikin, sitä kovempi oli työn tahti myöhempiä vuosina. Koko museoalue on rakennettu n. kymmenen vuoden aikana. Tällöin joutui johtokunta usein kokoontumaan ja pohtimaan rakentamisen ja rahoituksen liittyviä moninaisia ongelmia. Suuren vastuun kantoi seuran puheenjohtaja Mr. Heikki Mäki-Hallila. Kuinka monet kerrat joutui Heikki seuran puheenjohtajana museo-

rakennuksille lähtemään, niitä kertoja ei kukaan voi lähimainkaan arvata. Kouluneuvos Reino Ala-Kulju ja taiteilija Iivari Honkola tunsivat suurta huolta töitten edistymisestä ja olivat Heikin korvaamattomana apuna silloin, kun museohankkeiden toteuttaminen oli kii-vaimmillaan. Mv. Emil Ala-Myllymäen korkeatasoinen kirvesmiehen taito ja kokemus pääsi oikeuksiinsa, kun vanhoja hirsirakennuksia purettiin, mutta ennen kaikkea kuitenkin silloin, kun niitä uudelleen koottiin. Johtokunnan naispuolisten jäsenten, opettaja Sirkka Kantolan ja sosiaalisihteri Eeva Peltolan avulla ovat museon tekstiilit saaneet niille kuuluvat paikkansa. Pankinjohtaja Arvo Laaja on seuran perustamisesta lähtien hoitanut raha-asioita ja tilin-pitoa. Se ei suinkaan ole ollut helppo tehtävä pankkimiehellekään, kun seuran talous ei liene missään vaiheessa ollut "vahvoilla", vaan puute on kurkistanut joka kulmasta sisään. Mutta siitä huolimatta on päästy eteenpäin. Kun hätä on ollut suuri, on apukin ollut lähellä. Edellämmainittujen lisäksi on suuri joukko henkilöitä niin Kuortaneel-

ta kuin sen ulkopuoleltakin, jotka suurta kotiseuturakkautta tuntien ovat antaneet arvokasta tukeaan Kuortanes-seuran pyrkimysten hyväksi.

Uusi vuosikymmen, 70-luku, alkoi Kuortanes-seuralle ikävissä merkeissä. Joulukuussa 1970 kuoli seuramme varapuheenjohtaja Iivari Honkola ja seuraavan vuoden syksyllä puheenjohtaja Heikki Mäki-Hallila. Heissä seuramme menetti kaksi avainasemassa olevaa todellista kotiseutumiestä, jotka antoivat kaiken taitonsa ja tarmonsa kotiseututyön hyväksi.

1972 valittiin uudeksi puheenjohtajaksi Olli Saari. Hänen johdolla on seuran toiminta jatkunut eteenpäin. Työkenttää riittää, sillä museorakennukset ympäristöineen vaativat jatkuvaa huoltoa ja korjausta. Vähäinen ei suinkaan ollut se työn määrä, kun varauduttiin pitämään professori Heikki Klemetin syntymän satavuotisjuhla. Pääjuhlan tapahtumapaikka oli Klemetti-museon alueella.

Kuortanes-seuran nykyinen johtokunta koostuu seuraavista henkilöistä: Puheenjohtaja Olli Saari, varapuheen-

johtaja Anton Rasinperä sekä muut jäsenet Paavo Nurmi, Sakari Keski-Hynnillä, Toivo Saari, Jenny Mäki-Hallila, Eeva Peltola, Sirkka Kantola, Jussi Kukkola, Reino Lepistö ja Veikko Ala-Kokkila. Sihteerinä on toiminut Kauko Kokkila.

Seuramme johtokunta ja museotoimikunta ovat huolehtineet museoiden päivityksestä. Se työ mitä he ovat tehneet on tehty ilman minkäänlaista korvausta. On herännyt ajatus, miten kauan tämä talkoohenki jatkuu, sillä on puhuttu museoiden kunnallistamisesta.

Uudelle kymmenluvulle lähdeittäessä voi seuramme johto olla iloinen siitä, että museomme ovat hyvässä kunnossa. Vieläpä asiantuntijatkin ovat antaneet täyden tunnustuksen sijoittaessaan ne omassa arvoasteikossaan Suomen parhaiden joukkoon. Tämä tunnustus kannustakoon meitä, ei yksinomaan Kuortanes-seuraa, vaan kaikkia kuortanelaisia niin vanhoja kuin nuoriakin vaalimaan ja hoitamaan huolella tätä kulttuuriperintöä.

Kauko Kokkila

Tuutulaulu

Tuutilullaa unukainen,
mesimarja, suppusuu.
Äiti valvoo untas vaimen,
ilta maille laskeutuu.

Tuutilullaa pääskyseni,
lehtokerttu, lintu pien.
Laulan ilot unehesi,
satupesään sinut vien.

Tuutilullaa siikkitukka,
rusoposki, naurusuu.
Nurmikolla sinikukka,
tähdet maahan kumartuu.

Tuutilullaa tuiroteuinen,
pitkä vielä elos tie.
Arvaisinpa, lapsukainen
polun, mitä kulkus vie.

Laulaisin sen lemmikkejä
kesäpäivät kukkimaan.
Talviöihis tähtivoit
kulkuasi ohjaamaan.

Tuutilullaa unukainen,
mesimarja, suppusuu.
Äiti valvoo untas vaimen,
ilta maille laskeutuu.

Eeva Harjo

Kuortaneella juhlittiin

**HEIKKI
KLEMETTI**

**1876-
1976**

**KUORTANE
26.7.-1.8.1976**

Klemetti-viikon juliste, suunnitellut
Pentti Mäenpää.

Kalevi Heikkilä kertoo lehdistölle suunnitelmista. Savupirtin kynnyksellä istuu Olli Saari joka järjesti museot juhlaikuntoon.

na jo eläessään", ja sekakuoro lauleli "niinkuin se yksi taivahan lintu". Kun Leppälän pelimannit Tauno Ahon johdolla pääsivät vauhtiin, yleisö eli jo niin täydellisesti mukana, ettei juhlan loputtua olisi malttanut pois lähteä. Soittokunta ja Kuortaneen pelimannit olivat uskollisesti mukana kaikkien kyläkonserttien kuvioissa.

Mäyryssä oltiin tiistai-iltana ulkoilmajuhlissa. Naiskuoro lauloi, ja Peltomäen Martti ja Vainiotalon Paavo jatkoivat edellisillan juhliamielen virittymistä.

Keskiviikkoiltana Ruonan vanha Nuija oli väkeä täynnä porstupaa myöten. Vehniän Harri juontajana ja Mäki-Hallilan Pentti puhujana takasivat juhlan

Kunnanjohtaja Onni Volanto avaa juhlaiviikon.

— Paistaako aurinko, vai sateeksiko kääntyy? Kuortanelaiset seurailivat viime kesänä taivaan merkkejä jännittyneinä, sillä paljon oli rakennettu suosiollisen sään varaan, kun vuoden päivät oli suunniteltu ja harjoiteltu Klemetti-viikkoa. Avajaisissa puhalsi järveltä koleahko tuuli, mutta Heiän mäntyjen lomitse pilkahteli sentään aurinkokin, ja mieli virittyi juhlatunnelmaan.

KYLÄKONSERTIT

Leppälästä aloitettiin. Maamiesseuran talolle oli maanantai-iltana kokoontunut hyvä kourallinen väkeä, joka ujosti istui peräpenkeillä. Mutta kun Ellän Markku sanoi: "Tulkaa, tulkaa vaan tänne lähemmäksi!" väki siirtyi etupenkkeihin ja tunnelma tiivistyi. Mäenpään Pentti kuvaili Klemettiä "legenda-

Laina Salmi johtamassa Kuortaneen laulajien "Ruuskaa".

täyspainoisuuden. Kuortaneen Laulajat rävyttivät ilmoille Ruuskinsa ja Alatalon Anninsa, niin että kuulijoillekin tulvahtivat entiset ajat mieleen.

TORSTAI JA PERJANTAI

Torstai- ja perjantai-ilta oli omistettu Klemetin tuotannon erityisaloille: torstai oli kirkkomusiikin, perjantai kirjallisen tuotannon juhlaa. Kirkkoväki sai taas kerran kotoisessa kirkossa kuulla kotoista musiikkia, sillä kirkkosävelmät ovat tutuinta Klemettiä.

Mutta aiemmin ei otukaan kuultu Klemetin kaunokirjallisuutta tulkittavan, ja siksi perjantai-iltaista Kalevi Haapojan esiintymistä odotettiin jännittyneinä. Yleisö hiljeni kuin teatterissa konsanaan, kun pimennetyt nuorisoseuran valaistulle näyttämölle marssi ensin Jussi Törnwall pianon luo ja heti perään Kalevi Haapoja suussa Klemetin sanat: "Minä olen siitä merkkillinen mies, että..." Ilan tunnelma oli miltei sähköinen: aito pohjalainen tulkitsemassa toista tosi pohjalaista. Esiytykset huipentuivat Oja-Jussiin ja Valkoisen Apilan ritarikuntaan. Sanat ja sävel täydensivät toisiaan ja sulautuivat taiteelliseksi kokonaisuudeksi. Sykähdyttävä ilta.

LAUANTAI Klo 13

Puolenpäivän jälkeen virtasi väkeä Heliän hongikkoon, missä alkoi kansanmusiikkijuhla. Huhut kertoivat, että itse Armi saapuisi sinne.

Juhla alkoi. Kosti Rasinperältä sujui juontaminen. Kesken Olli Saaren puheen ajoi helsinkiläinen pikkuauto Klemetin pihaan. Sieltä tuli Armi-rouva. Jokainen tajusi sen muistojen tulvan,

mikä hänelle täällä vanhassa kodissa syöksähti vastaan, mutta Armi-rouva totesi vain kirkkaalla äänellään Heliän männikön yleisöä katsolessaan: "Minä tulin ihan oikeaan aikaan." Tyylikkäästi Olli Saari keskeytti puheensa, kaivoi esiin ruusukimpun ja asteli juhlan kunniavierasta vastaan, joka nyt sai kuulla hänelle aiotun puheen. Tämän "Välikohtauksen" jälkeen ohjelma jatkui. Eipä antanut Rasinperän Kosti juhlan päättävä Itä-Hämeen pelimannien esitykseen, vaan kutsui vielä omat

pelimannit loppusoittoon, jotta pohjalainen tunnelma säilyi!

Klo 17

"Kuin helmi koko viikon ohjelmien joukossa", totesi eräs yleisöstä, kun noin tunnin kestänyt nuorten ohjelma päättyi nuorisoseuralle. Hiukan siellä häiritsevät MTV:n Tauno Äijälä ja Seppo Kajas, sillä nuoret jännittivät television julkisuutta. Mutta sitä raikkautta, sitä sinivalkoista kuoron väriä! Eivät koskaan kouliintuneet esiintyjät tavoita sitä

Sanan ja sävelen taitajat — Kalevi Haapoja ja Jussi Törnwall — keskusteluun syvenyneinä.

Lausujatyöt liikuntaesityksessään "lehtihameet" yllään. Viulua soittaa Timo Kukkola.

Klemetti-näyttelyn uskolliset oppaat Matti Laitio ja Ritva Palomäki.

Airi Manninen ja nuorten kuoro sinivalkoisissaan.

henkeä, minkä nämä "kotokasvuuset" tavoittivat laulaessaan lopuksi "Lapsi Suomen, älä vaihda pois, sun maatas ihanaa . . ."

Klo 20

Satoi taivaan täydeltä, mutta yleisö ei siitä säikähtänyt, vaan urheiluopiston pallohalli täyttyi juhla-asuisesta konserttiyleisöstä. Jännittynyttä odotusta oli ilmassa, sillä luvassa oli nimekkäitä taiteilijoita. Tunnelma virisi heti alkuunsa, kun Jussi Törnwall esitteli taiteilijat ja heidän ohjelmansa, niin että

Kuortaneen pelimannit harjoittelemassa Aarne Latvämäen johdolla.

Kalevi Haapoja naurattaa pääjuhlan yleisöä.

kuulijoiden oli helppo keskittyä musikin kuunteluun. Aino Takala säestäjänä Jussi Törnwall valloitti yleisön Madetojan ja Kuulan lauluilla. Trio Pohjola esitti Kuulan Pianotrion A-duuri. Taiteellisesti nautittava ilta päättyi lämpimästi, kun nuoret kuorolaiset kukittivat esiintyjät.

Klo 22

Lauantai juhlittiin todella tiiviisti, sillä vielä illan pimeässä alkoi nuorisoseurala yösoitto, jossa yleisö sai tanssia soitto-kunnan ja pelimannien tahdissa.

Kuortaneen Sekakuoro odottelemassa vuoroa. Keskeillä Airi Manninen.

Lapsikuoroa johti Selja Kuoppala.

Juhlan kunniavieras Armi Klemetti puhuu kuortanealaisille. Sivulla pääjuhlan juontaja Heikki Vihma.

PÄÄJUHLA

Sade taukosi sunnuntaiksi. Jumalanpalvelus Kuortaneen kirkosta radioitiin koko kansan kuultavaksi.

Aurinko jo lämmittikin, kun yleisö kokoontui pääjuhlaan Klemetin puistikoon. Vielä kerran kaikuivat kuorojen laulut ja soittokunnan sävelet Heliän hongikossa. Kalevi Haapoja houkutteli naurun kuulijoiden kasvoille "Oma"-novellilla, ja Oja-Jussin jyrkät sanat tuntuivat saavan vahvan kaikupohjan mäntyjen pylväiköistä. Juhlapuhujana oli prof. Ahti Sonninen, jonka ansiosta Klemettiä on ruvettu uudelleen arvostamaan. Liikuttavinta oli, kun Armi Klemetti kiitteli kuortanelaisia ja samalla hyvästeli kotiseutunsa ja sen ihmiset: "Muistakaa meitä, muistakaa Heikkiä ja minua!"

Heliän hongikko tyhjени ja hiljени. Kuortaneen kirkkotie tyhjени ja hiljени. Klemetti-näyttelyn ovet sulkeutuivat. Tuntui vähän haikalta, mutta prof. Ahti Sonninen sanoi lähtiessään: "Tehkää tästä traditiota!"

Soittokunta oli mukana kaikissa juhlissa, johtaja Juho Yli-Lahti.

Pankaapa korvan taakse! Joka kesä musiikkijuhla Heliän hongikossa, vaikka ihan kotoisin voimin. ||||

sanmusiikissa kuulee. Meidän oikea, aito sävelmämme on karu. Oma luonnetta se on paljolta sellainen. Käpyjähän, jos kohta heräävän kevään hurmassa niin kauniitkin, meidän metsämme kasvavat, ei appelsiineja ja grapefruita".

Näin kirjoittaa Heikki Klemetti Suomen Musiikkilehdessä vuonna 1938.

Kuortanelaiset kansanlaulut ovat kaikessa korottomuudessaan todellisia helmiä suomalaisessa kansanmusiikissa. Näitten sävelmien aitous säveltäjäprofessori Ahti Sonninen on tavoittanut arvokkaalla, äjattomalla tyyllillään sovitessaan niitä Kuortaneella pidettäviä Klemetti-juhlia varten. Ne ovat ensi kertaa kuultuina ehkä vaikeasti omaksettavissa, mutta syvempi perehtyminen niihin paljastaa todellisen asiantuntijan hienostuneen otteen.

Myyös kuorolaisilta vaaditaan tavallista syvällisempää paneutumista ja perehtymistä tämän musiikin sanoman esittämiseen. Jo sovitusten rytmit ovat ennakkoluulottomuudessaan erittäin vaativia.

Helppoja eivät sovitukset siis missään tapauksessa ole. Ehkä tästä johtuen näillä sävelmillä on mahdollisuus elää, ne tarjoavat aina uutta kehittyneelle kuulijalle.

Näitä sävelmiä lauloivat Klemetti-viikolla kantaesityksinä sekä Lukion kuoro että Kuortaneen sekakuoro.

Airi Manninen

Prof. Ahti Sonninen kansanlaulujen sovittajana

"Rytmi ei ole Suomen kansanmusiikille vieras, joskaan sillä ei ole niin havainnollisesti luonnehtivaa merkitystä kuin monien muitten kansojen kansanmusiikissa. Mutta sillä on sitä kumminkin

jossain määrin, vanhemmassa kansansoittomusiikissa esim. usein aivan erinomaisesti virkistävässä muodossa. Vaan ei taiteellisesti ala-arvoisessa, niinkuin nykyaikaisemmassa suomalaisessa kan-

Kuulsiin takaa: Airi Manninen harjoittaa sekakuoroa, prof. Ahti Sonninen seuraa tarkkana.

Tauno Aho — kuortanelainen pelimanni kertoilee

— Jo 4-vuotiaana soittelin isän kaksirivisellä korva-kuulolta — aluksi salaa, sillä isä piti soitto-peliään piilossa, ettei se särkyisi. Kerran sitten taas olin näissä luvattomissa hommissa, kun isä sattui tulemaan oven taakse. Hän pysähtyi vähäksi aikaa kuuntelemaan, ennekuin tuli sisään. Eikä hän kuitenkaan torunut, niin kuin olin pelännyt, vaan sanoi: "Kyllä se soitto jo kuuluu käyvän, ei sitä peliä enää tarvitse piilotella."

Tämä tapahtui Amerikassa, jonne Tauno Ahon vanhemmat olivat muuttaneet Kaarangalta. Isä oli tuonut kotomaasta mukanaan kaksirivisensä, jolla sopi hahdudella koti-ikävää. Äiti oli syntynyt Mustapäästä, ja hän oli innokas laulamaan. Tauno-poika syntyi heinäkuun 10. päivänä 1914 Minnesotassa Hibbsningin kaupungissa. Lähellä asui myös kotipuolesta muuttanut Kaarangan Jaakko, joka hänkin soitteli ja neuvoi usein Taunoa haitarin käsittelyssä.

— Minä olin sitten siinä kymmenen vuoden ikäinen, kun palasimme koko perhe takaisin Suomeen. Muutaman vuoden kuluttua isä lähti kuitenkin uudelleen Amerikkaan. Mutta ennen lähtöään hän osti minulle ihan oman kaksirivisen. Minä olin silloin 14-vuotias.

Pöjan soitotaito oli näihin aikoihin jo niin tunnettu, että häntä kovasti pyydeltiin häihin pelimanniksi. Alle rippikouluikäisen ei kuitenkaan ollut soveliaa lähteä häihin eikä iltamiin soittamaan, ja kun äiti kielsi lähtemästä, keksi poika keinoon: hän kaivoi tuvan lattian alla olevasta kellarista pääsytiensä ulos. Äidin tietämättä poika hävisi haitareineen kellarinlukuksista ja ilmaantui näkyville ulkona odottavien poikien luo, joiden kanssa sitten pyörillä viiletettiin Lehtimäelle häitä soittamaan!

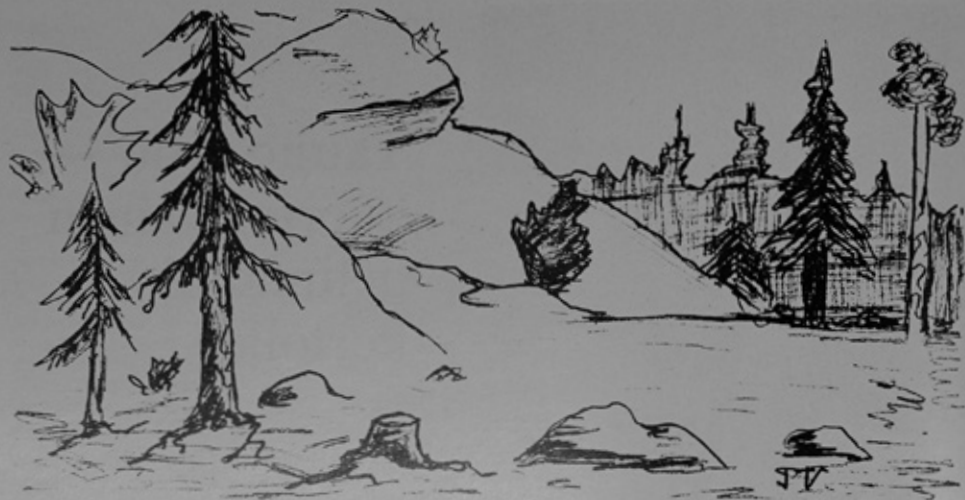
Rippikoulun jälkeen sopi vapaasti esiintyä soittajana. Laajalti naapuripitäjistä, Lapuaa, Alajärveä, Alavutta ja Lehtimäkeä myöten, tuli pyyntöjä. Häät, ilmat ja kökkätanssit tarvitsivat pelimannia.

— Varsinkin häät oli rasittavia, kun niissä piti soittaa läpi yön sunnuntaamuun kahdeksaan ja yhdeksään asti. Sen jälkeen oli vielä rankka kotimatka, sillä pyörillä silloin piti polkea peninkulmien talleet. Joskus oli mukana muitakin soittajia Kaarangalta ja Leppäpäästä, mutta toisinaan täytyi ihan yksinkin vastata soittamisesta. Kyllä se työstä kävi.

— Olen minä muutaman kerran Heikki Klemetinkin tavannut. Kerran hän oli seuraamassa, kun me toisten kanssa soittelimme järven rannalla olevalla vanhalla tanssilavalla. Klemetti seiso meidän takanamme ja näytti olevan hyvilläin. Hän loi tahtia kävelykepillään lattiaan ja hoki: "Niin, niin, siitä, niin, niin vaan, siitä sillä lailla." Mahtoi se soitto hyvin mennä, kun Klemetin kävelykeppiin lähti tahtiin mukaan.

Sotien jälkeen 50-luvulla kansanmusiikki alkoi elpyä ja ruvettiin pitämään kansansoitokilpailuja. Kaustinen aloitti kansanmusiikkijuhlansa, ja viime vuosina ovat eteläpohjalaiset Spelit valloittaneet maakuntaa. Näihin kilpailuihin ja juhliin Tauno Aho lähti mukaan. Peräseinäjoella v. 1953 hän ensi kerran pääsi toiselle palkintosijalle, ja sen jälkeen on ollut useita sijoittumisia erilaisissa kilpailuissa. Prof. Erkki Ala-Könni on arvostanut hänen taitonsa hyvin korkealle. Tänä vuonna Ikaalisissa Tauno Aho sai hopeamitalin Suomen mestaruuskilpailuissa. Myös radio ja televisio ovat olleet kiinnostuneita tästä kuortanelaisesta pelimannista. Omien esiintymisensä lisäksi hän on ollut mukana soittamassa kuunnelmassa "Amerikan Antti" ja television puolella soittamassa Minna Canthin "Työläisvaimo"-näytelmästä sovitun baletin musiikkia.

— Kyllä minä korvakuulolta aluksi soitin, mutta sitten ajattelin, että nuotitkin pitäisi oppia. Itsekseni minä niistä selvää otin, ja jos oikein kiperä palkka tuli, menin kysymään opettaja Viipulalta, ja kyllä minä häneltä aina neuvot sain.

Kuljunvuoren piirileikkipaikka.

Muistikuvia piirileikin vaiheilta

Sellainen nuorten vapaa-ajanvietto- ja huvittelumuoto kuin piirileikki, ulkosalilla tapahtuva, on jäänyt jo ajat sitten kokonaan unhoon. Todellista kukoistuskauttaan se eli vielä 30-luvulla. Alle rippikouluikäisillähän ei ollut muuta paikkaa, mihin mennä ikäisiään tapamaan. Iltaisiin heidän ei sopinut mennä; sellaista olisi pidetty suorastaan "olemattomana" ihmisenä, joka niin olisi tehnyt. Tuntuu miltei parodialta, että ripilläkäynty silloisten käyttäytymisnormien mukaan avasi tiet julkisiin huveihin ja harrastustoimintaan. Tosin oli "korieppä" olla menemättä niihin sen jälkeen kovin pian. Joten ainakin ensimmäinen kesä ja vielä seuraavana

talvenakin kuljettiin piirileikkipaikoissa.

Keskeisin piirileikkipaikka oli ns. kuudentien haarat nykyisen urheiluopiston alueella. Sinne tuli väkeä ympäri pitäjää. Kyläkunnilla oli omia paikkojaan, joissa käytiin varsinkin talvisin ja nuorempina harjoittelemassa. Leppälässä oli Mattilan mäessä Pöhinäksi sanottu paikka, Länsirannalla Seppälänniemessä, sitten Kuljunvuori, joskus aiemmin Rumavuori, vanha Salmensilta, jossa oli katto ja seinät, Hankasen risteys, jota sanottiin myös Kuopiontien haaraksi tai maantienhaaraksi, kuten sen Lappakankaalla olevaa päätäkin, jossa myös joskus käytiin, Ruonansillanpää, muun-

tajan mäki Pouskun ahteella ja Hietaniemen edustalla oleva jäätikkö. Onpa herojanpihaisilla ollut oma paikkansa Koiviston hiekkakuopan pohjoispuolella. Paikkaa sanottiin Tomoksi ja siitä oli vielä 30-luvun alkupuolella selvästi nähtävissä tasainen, pyöreä alue, joka herätti meissä sitä katsomassa käyvissä tenavissa romanttisia mielikuvia. Monta paikkaa jäi kai vielä sanomatta.

Ensi kertaa olin katsomassa piirileikin menoa eräänä juhannusaattona. Paikka oli kuudentienhaaroihin lähellä tiellä, lähellä maantietä. Romanttisena yksityiskohtana muistan, miten

Nuottien taitaminen on ollut suureksi avuksi, kun Tauno Aho rupesi kerailemaan kansanmusiikkia. Hän on tallentanut ainakin 50-60 kansansävelmää, joista osa on jo lähetetty prof. Ala-Könnin kokoelmiin. Niistä syntyi valikka kokonainen kirja pelkästään kuortanelaisia kansanmusiikkia. Tauno Aho on itsekin säveltänyt mm. valssin Iita Kuortaneella.

Tauno Aho asuu kesäisin vanhassa kodissaan Kaarangalla ja talvisin Leppälän keskustassa. Kamarin nurkassa on monenkokoista soittopeliä yksirivisestä viisiriviseen. Lapset-

kin soittavat isän mukana. Isäntä itse on vaatimaton, ja kaikesta näkee, että musiikki täyttää hänen maailmansa.

— Minä kuuntelen kaikenlaisia musiikkia sinfonioiden nykykuortelien musiikkiin saakka. Mutta kansanmusiikki on lähinnä sydäntä. Siitä kai se johtuu, kun se on niin kotoista — sen tuntee omakseen. Eikä kansanmusiikkia saisi koskaan päästää unohtumaan, lopetti Tauno Aho antoisan keskusteluhetken.

Haastattelijana Irja Yli-Hallila

jotkut sen kevään rippikouluopijat toivat sinne morsiamiaan pyörän rungolla. Lukkariina siellä toimi Haapa-ahon Taimi. Tosin siinä lauloivat muutkin, mutta Taimi osasi nähtävästi eniten lauluja ja hänellä oli hyvä äänikin, joten muut aina pyysivät häntä laulamaan.

Oma ikäluokkani uskaltautui tällaisiin mukaan vain kotoisissa ympyröissä Hietaniemessä ja Ruonansillanpäässä. Ja kun alkuun pääsimme, innostuimme niin, että usein arki-iltoinakin kokoon tuessamme Nisooksella tai oman kylän raitilla, jos väkeä oli niin paljon, että yhdenkin parin ympärillä yletyi piiri pyörimään, pantiin rinki pystyyn. Näinä iltoina oli mukana vain Nisooksen ympärillä olevissa kylissä asuvia. Niissä oli kotoista ja mukavaa. Välillä pysähtyttiin juttelemaan. Välinaan Tauno oli hyvä juttujen kertoja ja osasi myös mainiosti matkia ihmisiä, joten häntä usein oikein piirissä kuunneltiin, ja arvata sopii, että siinä nauru mailltoi. Mäkelän Antti puolestaan osasi käyttää sanaparsia sopivasti. Mutta hähän olikin Helmi Mäkelän eli Tiäviäre' Helemin, tunnetun kansanperinteen kerääjän, poika.

Kotona ei pidetty näistä iltajuoksuisista. Äiti tosin osoitti ymmärtämystä, jos hänet sai vakuuttamaan, että siellä todella vain mentiin piirileikkiä ja porukkaa oli samanikäistä. Arki-iltoina tultiin ajoissa kotiin, mutta pyhäiltoina oltiin kauempana ja tuppasi menemään liian myöhään, joten maanantai-aamuina oli odotettavissa nuhdesaarna koko perheen kuullen ja se oli tosi noia.

Tosin silloin ei nuorilla ollut kotoisten harrastusten lisäksi liiemmälti vaihtoehtoja. Rovasti Soini kyllä yritti tehdä, mitä hänen tehtävissään oli. Hän piti joka sunnuntai- ja keski- ja keuhkkoiltoina seuratt pappilan pihatuvassa. Vanhempien lisäksi oli joukko nuoria, jotka kävivät siellä vakituksella. Heitä sanottiin joko uskovaiksiksi, tai että "se kuulokko pappilas". Kunnoitimme heitä ja tunsimme itsemme kovin ystäviksi, kun niin harvoin kävimme siellä. Näihin aikoihin meillä oli kylässä äitini sisar, Maria Ala-Rantala. Hän oli hyvin uskonnollismielinen (niinkuin olivat äitini ja isäni), eikä olisi tullut kysymykseenkään että nyt olisin lähtenyt hyppypaikkoihin. Menin nuoremman veljeni kanssa pappilaan seuroihin, kävelen tietysti. Sieltä palatessamme oli kirkas kuutamoinen ja Hietaniemestä kuului laulua: "Tähdet tuikkivat taivahalla" jne. Tunsin lievästi ylemmyyttä siellä oleviin nähden, tulinhän itse seuroista. Ilmeisesti siihen ei kuitenkaan ollut aihetta, sillä kun tati kotiin palattuamme, seu-

roissa käyntimme johdosta tyytyväisenä kysyi, minkä tekstin mukaan rovasti puhui, en muistanut sitä, vaikka kuinka yritin muistella. Koetin sanoa mahdollisimman innokkaasti, että kyllä se tuttu oli! Niin heruttainen kuin tati olikin, nyt hänen ilmeessään ja äänessään oli selvästi tyytymätön sävy hänen sanoessaan: "Kyllä ne tuttuja on kaikki." Tilanne oli nolo, eikä sitä parantanut yhtään, vaikka seuraavana aamuna yhtäkkiä muistin, että rovestihan puhui käärmestä paratiisissa, koska en ilennyt enää ottaa asiaa puheeksi.

Rippikouluksylystä on selvästi muistissa, miten kerran menimme piirileikkiä Lappakankaalla, muutaman sadan metrin päässä koulun tienhaaraa. Oli lokakuu, miltei sakkkipimeä. Käytiin ensimmäisiä kertoja kävelylläkin. Pois tullessa näkyi kuu mustina ajelehtivien pilvien lomasta. Mielessä kävisi jonkinlainen kammottava puistatus. Seuraavan viikon alussa veljeni Lakajolta myllyreissusta palattuana kertoi, että Porrasojalla oli poliiseja. Olivat kertonut, että kokkolalainen kahvilasta kuljettanut autonkuljettaja on kadonnut Kuortaneen ja Kokkolan välillä. Hänen epäillään joutuneen ryöstömurhan uhriksi ja ruumiin kätkeyn Lappakankaalle. Jonkin ajan kuluttua kuulimme, että ruumis oli löydetty, noin seitsemän kilometrin päästä kirkolta aivan läheltä maantien reunaa ja vain noin 300 metrin päästä siitä, missä olimme pyhäiltä. Menneet piirileikkiä. On selvää, että tämän jälkeen ei enää menty piirileikkiä Lappakankaalla.

Paikka vaihteli Hietaniemestä Laurinmännikköön. Ihmiset olivat useimmiten samat, kirkonkyläläisistä osa kävi täällä ja osa ainakin Leppälässä. Salmenkyläiset ja osa länsirantalaisia kävi täällä. Rippikoulusta päästyä sitten kesällä ruvettiin käymään kuudentien haaroissa.

Itse piirileikkiä kävi sellaisten kaavojen mukaan, että ensin muodostettiin piiri, sitten pari kolme henkeä meni sisään, joko omasta tahdostaan tai muiden pyynnöstä ja hakivat parin itselleen. Tämä tapahtui läimäyttämällä kämmeniä vastakkain asianomaisen edessä. Kun sitten oli jonkin aikaa pyöritty, sanoivat se poika, joka oli hakenut, suurinpiirtein näin: "Kiitetähänkö jo", ja meni piiriin, toisen vuoroastan hakessa jatkotata. Joskus pyydettiin molempia jäämään sisään hakemaan, että muodostui useampia pareja. Jos joku pyöritti liian kauan samaa, puutuivat piirissä olijat asiaan. Vaativat, että on joko kiitettävä tai lähdettävä "kyttöle". Sehän tällaisessa tapauksessa usein

tarkoituksena olikin. Paikalle jääneet eivät joskus malttaneet olla tekemättä kepposia tällaisille pareille. Esim. kerran oli poikien pyörät nostettu korkealle puun oksille ja tyttöjen pyörät asetettu pystyasentoon runkoa vasten "yritetään kiinni poikien pyöriä". Kerran taas kun oli tavallista suurempi joukko kytöillä, oli kaikkien pyörät kasattu yhteen kuin nuotioksi ja pistetty vielä seipäitä rakoihin. Tätä eivät kaikki jaksaneet ottaa huomiorin kannalta, sillä useimmilla oli uusi pyörä ja pelkäsivät niiden vahingoittuneen. Itselläni oli vanha pyörä ja tiesin keväällä saavani uuden, joten asia tuntui pelkästään huvittavalta kasaa selvitetessä.

Musiikki näissä paikoissa oli aina omasta takaa. Suurin osa lauloi mukana ja aina oli joukossa sellaisiakin, joiden ääni erottui muista. Mm. meidän kylässä oli hyvä laulaja, jota kirkonkyläläiset sanoivat Hietaniemen lukkariksi. Toisiltaan opittiin uusia lauluja. Rantaaset ja Mäyräkytän pojat tuntuivat erikoisesti ihastuvan meiltä oppimaansa lauluun "Naapurin poika se pelollonsa korjaili kuhlailta..." Siitä antaumuksista päätellen, millä he lauloivat, kaikki siellä olivat hyvä-äänisiä kuin mitkät!

Kovaääninen laulu ja vielä sekaan heitettty puheun pulina saivat aikaan kaaosmaisen metelin, joka käi saikaan sitä kauempaa kuunteleville mielikuvan synnin ja pahuuden pesästä, joka on hävitettävä. Silloin tällöin näistä ajettiin tai ainakin uhattiin ajaa pois. Ajamittaanhan sieltä siirryttiinkin pois, kukin oman alueensa nuorisoseuralle.

Talvisodan ajaksi tyrehty toiminta kokonaan ja sen päätyttyä koki piirileikki joksikin aikaa uuden tulemisensa. Sinä keväänä kerääntyi Kuopiontien haaroihin väkeä Lapuaa myöten, kunnes ilmat vähitellen aloitettiin. Jatkosodan aikaan se taas lopetettiin. Silloin tuli suosituksi kokoonontumispäiksi Kuljunvuori. Sitä seurasi "Pinolan kausi, luvattomat tanssit Takalanrinna ja Hankasen risteysten keskivaiheilla olevien pitkien halkopinojen luona, satatunta metriä sivussa tiestä. Näihin tansselhin puutuivat poliisitkin, kerran pampujenkin kanssa. Siellä käytiin kahtena kesänä, väkeä oli naapuripiiristäkin. Sodan yhä jatkuessa aloitettiin nuorisoseurala ohjelmalliset illanviihtot, joissa lopuksi mentiin parimarsia. Rauhan vihdoin koitettua jatkui toiminta nuorisoseuroilla samaan tapaan, mutta parimarssi vaihtui tanssiksi.

Alli Pesonen

Kuortaneen kirkko nykyisessä asussaan.

Kuortaneen kirkko 200-vuotias

Vain harvat maamme puukirkot ovat saavuttaneet kahden vuosisadan kunniotettavan iän. Tuli ja vesi ja muut luonnonvoimat useissa tapauksissa ovat päättäneet monenkin kauniin kirkkorakennuksen olemassaolon. Meidän maakunnassamme ovat sentään muutamat puiset kirkkovanhukset saavuttaneet kaksisataavuotiaan iän. Sellainen on Kuortaneen nykyinen kirkko, mainittava muutenkin kuin korkean

ikänsä vuoksi.

Kuortaneen kuuluisa punainen puukirkko on kolmas tämän seurakunnan kirkoista. Kuuluisaksi sen on tehnyt "Kuortaneen jättiläinen" Heikki Klemetti, joka alkoi tutkia naapurinaan olevan ylevän rakennuksen, kirkon rakentajaa. Hän näet oli saanut tehtäväkseen kirjoittaa kotipitäjässä, Kuortaneen historian. Sitä varten oli toki saatava selville

Kuortaneen kirkko vanhallaan (ennen v. 1893).

kuka oli rakentanut tuon komean ristikirkon, jonka korkean tornin eli kattoratsastajan huipussa komeili lennokas kirkonkukko, herättäjä synnin unesta. Kirkonarkisto niiltä vuosilta oli hukkunut, ei löytynyt tietoja oman maan arkistoista eikä lopulta Ruotsistakaan arkistoista, vaikka sieltä löytyikin suuret määrät tietoja samanlaisista kirkonrakentajista. Kuortaneen kirkon piirustuksia ei liene koskaan lähetettykään Tukholman kuninkaallisiin virastoihin, päättelö Klemetti laajassa teoksessaan "Suomalaisia kirkonrakentajia 1600—1700-luvuilta". Teos antoi selityksiä tyylin perusteella, mutta rakentajan nimeä ei löytynyt. Vasta teoksessaan "Kuortaneen vaiheita sanojin ja kuvin", joka ilmestyi Kuortaneen pitäjän 300-vuotisjuhlin v. 1932, saattoi Klemetti mainita Kuortaneen kirkon rakentajan nimen: Antti Hakola. Tämä selvisi Klemetille Jurvan kirkon arkistossa v:ltä 1802 säilyneestä kirjallisesta tiedosta, jossa Kaappoo Hakola Alahärmästä hakiessaan Jurvan kirkon rakentajan tehtävää, ansioinaan selvitti, että hän isänsä Antti Hakolan kanssa oli ollut rakentamassa Kuortaneen 1777 valmistunutta kirkkoa. Sen todistivat Lapuan ja Härmän papit. Tosin Klemetti jo 1926 ilmestyneessä Kirkonrakentajat -teoksessaan pitää selvänä, jopa varmana, että Antti Hakola on Kuortaneen kirkon rakentaja niinkuin hän on myös Keuruun (1758) alkuperäisenä säilyneen kirkon rakentaja.

Antti Hakola oli alahärmäläisen talonpojan poika (1704—1778), koulua käymätön, kirjoitustaidoton, mutta erinomaisilla luonnonlahjoilla varustettu, kansanrakennusmestari, synnynnäinen arkkitehti, joka "näki" suunnittele-

mansa rakennuksen ja toteutti sen. Klemetti kertoo, että kun Kuortaneen kirkkoa rakennettaessa oli ehditty siihen, että kirkon tornia oli ruvettava tekemään, kysyivät miehet Hakolalta neuvoa ja suunnitelmaa. "Menkää kotiin, kylä asia selviää" lausui Antti-mestari. Yön ajan hän mietti ja mittaili. Seuraavana aamuna, miesten saavuttua työpaikalle, hän koputteli otsaansa ja sanoi: "riititit ovat valmiit, täällä ne ovat." Ja niin syntyi komea, lähes yhdeksän metriä korkea kirkon kattoratsastaja sipulikupoleineen. Sen huippuun asetettiin Ala-Honkolan sepän takoma kirkonkukko, joka tilavuudeltaan vetää tynnyrin rukiita. Sen hinta oli 7 riksiä, jonka rippilapset keräsivät. Myöhemmin oli rippikoulupojilla tapana osoittaa rohkeuttaan kliepämällä istumaan kukon selkään.

Antti Hakolan suunnittelema katon konstruktio on taitava. Kun myöhemmin v. 1893 arkkitehti Josef Stenbäck peruskorjasi tätä kirkkoa, hakkautti hän poikki yhden tornin sidehirsistä, jolloin torni hiukan kallistui ja työmiehet sanoivat arkkitehdille "nyt stop, muuten on kukko kohta kirkon lattialla". Klemetti tapasi sanoa "kirkon torni on Stenbäckin toimesta kallistunut sivistykseen päin (kansakoululle päin)".

Mainittiin, että Antti Hakola rakensi maan mainion Keuruun puukirkon (1758). Hänen ensimmäinen työnsä oli Alajärven kirkko, (1749) joka on hävinnyt, seuraava Alahärmän kirkko (1752). Tämä kirkko paloi 1898. Kauhavan, varsin suhdakas kirkko oli Hakolan seuraava työ (1756). Vuonna 1921 myös tämä kirkko paloi. Eiväksen kirkko on Hakolan tekemä v. 1759. Kuorikoski sen perusteellisesti uusi

Kuortaneen kirkko v. 1893 remontin jälkeen. Siis valkoisena.

v. 1887. Vuonna 1772 rakennettu ja säilynyt Purmon kirkko on myös Antti Hakolan tyyppistä käsialaa. Virtain v. 1774 valmistunutta puukirkkoa pidetään myös selvänä Antti Hakolan käsialana.

Kuortaneen v. 1777 valmistunut kirkko, on siis Antti Hakolan kahdeksas ja viimeinen ja ehkä Keuruun kirkon kanssa kuuluisin työ.

Antti Hakolan käsialaa on myös Nurmon kirkko (1778) jonka hän aloitti hänen poikansa Kaappo rakensi loppuun. Hän myös 10 v. myöhemmin rakensi Ylihärän kirkon (1787).

Kuortaneen ensimmäinen varsinainen kirkko on valmistunut v. 1654. Siitä on yksinkertainen piirustus säilynyt. Onpa myös säilyneet kirkon katolla olleet koristepallot ja koristepilkki. Se oli aluksi suorakaidekirkko, mutta siihen lisättiin sivutiloja, joten sitä voi lopuksi pitää ristinä. Kirkkoon mahtui n. 300 henkeä, 16 penkkiriviä. Sen rakentajaksi mainitaan Knuutti Lluhtari Lapualta. Tapui rakennettiin 1738, rakentaja ehkä Heikki Kantala Kuortaneen Ylijoelta.

Uuden kirkon rakentamisolkeuttaanoi Kuortaneen seurakunta v. 1773. Siitä varten oli pidettävä vanhan kirkon tarkastus. Sellainen pidettiin, vaikka Turun tuomiokapituli ei ollut tietoinen siitä, eikä siitäkään, että uusi kirkko oli rakennettu. Kun Kuortane ja myös Nurmo anoivat uusien kirkkojensa vihkimistä.

Kuortaneen uusi kirkko siis valmistui v. 1777, mikä vuosiluku ja A.H.-puumerkki ovat eräissä kirkon sidehirsissä. Piirustuksia ei siis ole löytynyt. Kirkko oli niin suuri, että

sinne hyvin mahtui Kuortaneen koko silloinen asukasmäärä. Se oli tyyppillinen sen ajan puusta rakennettu ristikirkko, jossa sakaroiden väliset sisäkulmat ja niiden ulkonurkat olivat viistetyt. Katot olivat kuten sanotaan "aumatut" sekä päistään että sisätaipeistaan. Keskustasta kohoavat katonlappeet kannattivat suurta kattoratsastajaa (14 kyynärää).

Altari oli kirkon kaakkoiskulmauksessa. Sakasti oli koilliskulmauksessa. Kirkko oli aluksi sekä ulkoa, että sisältä maalaamaton, mutta ulkoa pystylaudoitettu. Kivijalka oli kaksi kyynärää korkea. Paanutus oli vinoneliön kuvitettu ja räystäspaanut olivat hammaskoristeiset. Kirkon maalaus ja eräät tärkeät muutokset ja sisustustyöt suoritettiin v. 1838—1840.

On syytä mainita, että seurakunnan väestön lisääntyminen jo 1700-luvun jälkipuoliskolla tapahtunut vaurastuminen antoivat perustaa uuden kirkon rakentamiselle. Seurakunnan pappina oli tällöin Gabriel Collin (1740—1778), Ruoveden kirkkoherran poika. Hänen puolisonsa oli Kuortaneen edellisen papin tytär Brita. Heidän tyttärensä Clara meni naimisiin lakkari Johan Peranderin kanssa. Silloinen Kuortaneen virkamiehistö näyttää tukenen uuden kirkon rakentamista.

Vuonna 1838—1840 kirkon sisustusta muutettiin siten, että altari siirrettiin kirkon itäiseen sakaraan. Koilliskulmassa ollut sakasti purettiin ja itäisen ristasakaran päälle erotettiin sakastiksi.

Kirkko maalattiin. Sen suoritti kuuluisa itseoppinut kirkkomaalari ja veistäjä, kansantaitaja ja -taiteilija Heikki Mikkilä (1801—1850). Siniharmaat seinät, vähän sinisempi

Kuortaneen kirkon saarnatuolin enkelinpäitä. Heikki Mikkilän tekemiä.

Isokruunu, Kuortaneen isäntien lahja kirkolleen 1700-luvulla.

katto, vihreä, koristeellinen seppelaihe seinien ja katon yhtymäkohdassa ympäri kirkon ja tumman vihreät, osin valko-puna penkit. Heikki Mikkilä myös laati arvokkaan alttariseinämän. Hän koristeli saarnatuolia katon seitsemällä enkelinpäällä veistoksella, laati koristeellisen "siprataulun" ja uusi ja maalasi kirkon ovet ja akkunat, jotka suurennettiin. Ulkomaalinen oli punamultapunainen.

Tässä asussaan Kuortaneen kirkko oli ylen arvokas kansanrakennustaitteen luomus ja kirkko rakennuksena laajin mainioimpia. Yleisesti sitä kiitettiin ja ihailtiin.

Kirkkoa jatkuvasti sisustettiin ja kaunistettiin. Herman Klemetti mainitsee Kuortane-kirjoissaan, että 1847 ostettiin maalari **Barkmanilta alttaritaulu**, joka kuvasi Jeesuksen ristiinnaulitsemista. Ilmeisesti silloin vanha alttaritaulu poistettiin ja vietiin ullakolle, josta se myöhemmin asetettiin tapulin "uukonkiin", missä ruumiinsiunaukset talvisai-kaan toimitettiin. Barkmanin alttaritaulu lienee jäljennös Kristiinankirkon alttaritaulusta. Alkuperäinen pitäisi olla tuotu sotasaaliina Saksasta.

Kymmenen vuotta myöhemmin v. 1857 ostettiin suuri pronssinen kynttiläjalka alttarille. Nyt se on kirkkomuseossa niinkuin vanha alttaritaulukin. Vuonna 1862 suoritettiin kirkossa laaja kultaustyö. 1882 kirkon kivijalka uusittiin. Kirkkoa kaunisti ja valaisi 1730-luvulla hankittu kynttiläkruunu ja kuusi samoihin aikoihin ostettua kynttilälampetta sekä 1700-luvun lopussa talollisten lahjoittama suuri kynttiläkruunu, joka nytkin on kirkon ristikäytävän kohdalla.

Kirkon suuri peruskorjaus suoritettiin vuosina 1893–94. Sen suunnittelijana oli arkkitehti Josef Senbäck. Klemetti on antanut varsin kielteisen arvostelun Stenbäckin karkealla kädellä suorittamasta korjaustyöstä. Kirkko lamalauoitet- tiin ulkoa ja sisältä. Parvekkeiden etuseinät purettiin ja korvattiin sorvatuilla suojuspuilla. Kirkko maalattiin ulkoa ja sisältä vaalean keltaiseksi rautaleasematyylillä, penkit ootattiin samaan malliin, ovet ja akkunat uusittiin, "nykyaikaisiksi". Kivirappuset oli tehty jo vähän aikasem- min. Näin kirkko menetti kansanomaisen leimansa.

Kirkon lähestyessä 150 ikävuottaan ryhdyttiin sitä palauttamaan alkuperäiseen kansanomaiseen taidetyyliinsä. Armé ja Heikki Klemetti laativat suunnitelman Heikki Mikkilän värien (1840) mukaan ja niin toteutettiin v. 1926–27 kirkon sisä- ja ulkomaalauksen uusiminen. Ulkoa kirkko sai punamultaväriä ja sisältä lämpimät kansanomai- set, vihreät penkit — sinivivahteiset seinät ja katon ja puolukkakiehkura koristeet.

1920-luvulla myös hankittiin kirkkoon urut — Kangas- alan urkutehtaan tekemät. Monet tosin sanoivat, että kyllä nyt kirkon katto romahtaa alas, kun ruvetaan koneella veisaamaan. Veisuu onkin Kuortaneella käynyt voimalla ja hartaasti ilman konettakin.

Klemettien suunnitelma ei kuitenkaan ole säilynyt sellaisenaan tähän saakka. Punamulta on saanut pruinin vivahteen ja sisältä on kansanomainen värikauneus vaihtu- nut harmaansävyiseksi yleiskauneudeksi.

Kirkko ympäristöineen on kuortanelaisille rakas. Ympä- ristö on kaunistunut vehmaaksi poistoksi ja hyvin hoidetuksi poismukuneiden leposijaksi. Puiset hautapaikat elämänpoi- neen ja -merineen ovat poissa ja kirkkotalleja ei enää ole, mutta ylevänä kohoavat kirkko ja tapuli kein sulhanen ja morsian.

"Kirkkoon kun kellot kutsuvat
suo sinne tiemme johtaa."

Reino Ala-Kulju

Kirjasto elää

Kirjastossa soi. Sielläkin eletään joulun odotuksen merkeissä. Kaiuttimista kuuluu iloisesti "Kulkuset, kulkuset..." On mahdollisuus valita mieleistään joulumusiikkia hilpeistä lauluista hartaaseen "Jouluyö, juhlayö..." ja Hoosianna-hymniin saakka. On juuri saatu nykyaikaiset musiikinkuuntelulaitteet kirjastoon.

Kehityksen pyörä on koskettanut myös Kuortaneen kirjastolaitosta. Kolmekymmentä vuotta sitten kirjasto toimi nk. vanhassa kunnantoimistossa tämän nykyisen kirjaston läheisyydessä. Käytössä oli yksi pieni huone, jossa valaisi 15 watin lamppu — ajan tavan mukaan. Seinä kiersivät tummat kirjahyllyt, joissa olivat nahkasekkäiset, numeroidut kirjat hyvässä järjestyksessä. Silloin ei kirjojen tarvinnut olla mielenkiintoisen näköisiä, myyviä, kuten ne nyt järjestään ovat. Kestävyys merkitsi enemmän. Kirjoja luettiin tietoisena kirjan sisällöstä, ei niinkään sen ulkonäön innoittamina, kuten nykyisin tapahtuu. Kirjavalikoima oli pieni, uusia kirjoja tuli harvoin, joten ei ollut ollenkaan ihmeellistä, että asiakas luki kaikki kirjaston kirjat, osa useampaankin kertaan. Nykyisin olisi melko mahdoton tehtävä lukea kaikki kirjastoon saapuva kirjallisuus. Kirjavalikoimia pyrittiin myös vaihtamaan koulujen kanssa, näin saatiin tervetullutta

Satutuntillaiset pikkujoulussaan.

vaihtelua. Lapset eivät olleet ennen niin suuressa määrin kirjaston käyttäjiä kuin he nykyisin ovat. Kirja koettiin ennen niin arvokkaaksi, ettei sen katsottu sopivan lasten käsiin, mutta onneksi tästä asenteesta on päästy. Kirjoja on nykyisin aivan pienillekin, eikä tutistuisen asiakas ole suinkaan harvinaisen. Ennen saattoi nuori lainaaja odottaa pihamaalla, että tulisi muitakin kirjastoon, yksin ei oikein kehdannut mennä kirjastonhoitajaa vaivamaan, hänellä kun oli kaikki kunnan kirjanpitokin hoidettavanaan. Joskus ajattelee kirjastonhoidon olleen lähinnä kutsumustyötä, niin hyvin se kuitenkin on sivutyönä tullut hoidettua.

Myöhemmin kirjasto siirtyi nykyiseen kunnanvirastoon, jossa se sai käyttöönsä yhden, entistä hiukan isomman huoneen. Lainaus tapahtui entiseen tapaan. Kirjavalikoimat tietenkin kasvoivat vuosien kuluessa, joten valinnanvaraa asiakkailla riitti jo runsaammin. Tilat kävivät kuitenkin ahtaiksi täälläkin, oli suunniteltava jälleen muuttoa suurempiin tiloihin. Osaltaan muuttoon myös vaikutti tulossa oleva kirjastolaki, joka sisälsi uudistuksia kirjastotoiminnassa. Tähän saakka kirjasto oli toiminut pelkästään kirjallainamona, joka vielä tänäkin päivänä on kirjaston tärkein tehtävä. Uusiin, nykyisiin tiloihin siirryttäessä toiminta

Lainauspöydän ääressä on vilkasta.

Musiikin kuuntelua.

Raija Ala-Rasula Polku

Päivä nousee,
avaa jälleen elämän saranaisen oven.
Tartu sen kuluneeseen kahvaan
ja ylitä sen kivinen kynnyksen.
Etsi oven juurelta polku,
— polku, jota pitkin kuljet tämän
päivän, mutta jota pitkin osaat palata
vielä vuosienkin kuluttua
— polku jonka tunnet omaksesi ja
kulkemisen arvoiseksi.
Harkitse siis tarkoin polkusi suunta
ja sen leveys,
niin että et kadu
kun ilta saapuu,
ja elämän oven saranat sulkeutuvat
ja raskas avain kiertyy sen lukossa.
Sillä polkusi on silloin piirtynyt
ikuisesti elämäsi karttaan.

Minä pieni

Minä pieni,
keskellä ihmismassaa,
ja puheensorinaa,
keskellä aavaa valtamerta
tuulien tuivertamaa avaruutta,
taivasta
Minä pieni,
vailla minuutta,
kuitenkin halu etsiä varmuutta,
lupausta, elämää.

Minä pieni,
tiedonhaluinen,
kasvan, tutkin elämää,
etsin totuutta ja tietä
— löydänpö?
Tutkin sisintäni,
saavun tienrysteykseen,
valitsen
— Onko valinta oikea,
vai johtako se vääryyteen?
Pysähdyn,
palaan rysteykseen ja mietin
miten minä, pieni ihminen,
saavutan varmuuden,
löydän oikean polun,
elämän avaimen.

laajeni. Tilat tuntuivat ruhtinaallisilta, voitiin perustaa käsikirjasto ja lukupaikkoja. Tilattiin lehtiä, joihin sitten kirjastossa oli hyvä mahdollisuus tutustua. Vasta viime vuosina lehtiä on alettu lainata kotiin. Tällöin myös tuli ajankohtaiseksi sivukirjastojen perustaminen Kuortaneen eri kyliin, taroituksena saada kirjaston palvelut jokaisen kuntalaisen ulottuville. Sivukirjastoja perustettiin kaksi, Leppälään ja Ylijoelle, joissa ne menestyksekkäästi toimivat edelleen. Nk. lainausasemien perustettiin erälle koululle, mutta ne ovat myöhemmin lopetettu.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana kirjastolaitos on eniten kehittynyt ja monipuolistunut, koko maankin huomioonottaen. Esim. lainaustoiminta on Kuortaneella lisääntynyt, kun 30 vuotta sitten lainattiin 83 kirjaa yhdessä kks:ssa, niin nyt 83 kirjaa lainataan 1/2 tunnissa. Kirjaston asiakkaat lisääntyvät 450 henkilön vuosivauhdilla, kun heitä ennen tuli 40 lisää vuosittain.

Henkilökuntaakin on jouduttu vuosien kuluessa lisäämään. Palveluja on lisännyt myös maakuntakirjaston toiminnan aloittaminen Seinäjoella. Sieltä voidaan hankkia puuttuvia kirjoja lainaukseen. Oman puhelimen saanti kirjastoon nopeutti asioiden hoitoa huomattavasti. Kolme vuotta sitten tapahtui lainausjärjestelmän muutos, siirryttiin uudenlaisempaan järjestelmään. Uusi lainaustekniikka on helppo ja nopea asiakkaalle, mutta on hyvin suuritöinen

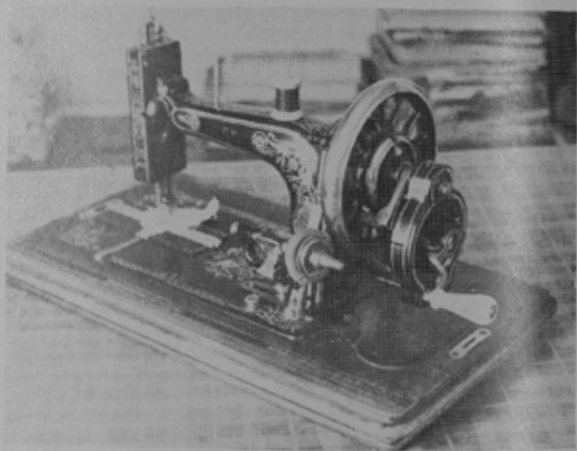
henkilökuntaa ajatellen. Kirjastoauto on ollut näinä vuosina ajankohtainen asia kirjastolautakunnassa. Nyt asia on jo siirtynyt kunnan luottamusmiesten ja -naisten päätettäväksi. Kuortane on ainoana kuntana E-P:lla luonut kuljetusjärjestelmän asiakkaiden kuljettamiseksi kirjastoon. Lähinnä tämä korvaa kirjastoautoa ja pyrkii poistamaan eriarvoisuutta kuntalaisten keskuudessa. Kokeiluhoiteena alkanutta kuljetusta on toistaiseksi päätetty jatkaa. Erilaisista toimintamuodoista tämän päivän kirjastossa mainittakoon myös suositut satutunnit ja em. musiikkikirjaston toiminta. Musiikkikirjasto nimenä ei ole aivan oikea, sillä tämä alue sisältää myös mahdollisuuden satujen, runojen, kielen ym. kuunteluun. Toimintamuotoja löytyy rajattomasti, on vain pystyttävä vetämään raja, mihin kirjasto palvelunsa ulottaa, ehkä liian laaja toimintakaa ei tuota hyvää tulosta. Takanapain tuntuu kuitenkin olevan ajat "hys, hys, hiljaa kirjastossa".

Kautta vuosikymmenien on kirjastolaitos esitönsä tarpeellisuutensa Kuortaneella. Siltä on saanut osansa koko väestö, sosiaaliyhmistä riippumatta ja yhä edelleen se pyrkii antamaan ilmaisia palveluja ja täydentämään henkisiä voimavarojamme. Kirjaston toivoisi olevan niin nuorille kuin varttuneemmillekin mielen palkka.

Onkin sanottu, että kirjastot ovat todellinen kansankulttuurin kehto.

Hanna Keisala

VANHOJEN ESINEIDEN KAUNEUTTA

Lautamiehentalon
ullakon
kätöistä.

valok. Pekka Hallila

Kuortanceen kirkon kellot.

Andante Sanat ja sävel Pauli Moisio

1. Kuortanceen kirkon kellon soitto niin kannilisti soi.
 2. Kellot ne soitel-lansa ta-pu-lin tornis taan.

y lit se järven, pellon, kawas se kuulua voi.
 tervehtii kirkko kansaa. temppeliin kul-kiessaan

kellojen soiton kun kuulen, aamuna sunnun tain
 kirkkoon ne jokaista ohjaa, sanomaa kuule maan

temppeliin Herran, niin luulen, jokainen kutsun nyt sai,
 raamaan myös kestävää Pohjaa, maailmas malkatessaan.

Joulu- ja

Uudenvuodentervehdys

Kuortaneelta

Kuortaneen kansalaisopisto 10-vuotias

Kansalaisopistotoiminnan suuren laajenemisen kaudella, viime vuosikymmenellä, perustettiin opisto myös Kuortaneelle.

Toiminta alkoi syksyllä 1967 ja samalle vuodelle sopivat myös tärkeät valmistelevat toimenpiteet, jotka liittyvät kansalaisopiston perustamiseen. Kevättalvella 1966 vieraili mm. Alavuden kansalaisopiston edustajia Kuortaneella kuortanelaisten kutsumana puhumassa kansalaisopistoasista ja 24.5.1966 kunnanvaltuusto kokouksessaan päätti perustaa kunnallisella pohjalla toimivan Kuortaneen Kansalaisopiston, hyväksyi sille työohjelman ja ohjesäännön. 28.3.1967 antoi Opetusministeriö kansalaisopistolle perustamisluvan ja vahvisti kansalaisopiston työohjelman. Kokouksessaan 28.3.1967 valitsi kunnanvaltuusto kansalaisopiston ensimmäisen johtokunnan, 18.5.1967 kouluhallitus vahvisti kansalaisopiston ohjesäännön. Saman vuoden elokuussa johtokunta valitsi opistolle rehtorin, joka ryhtyi valmistelemaan ensimmäistä työkautta, ja vihdoin 2.10.1967 alkoi opistomme ensimmäisen työvuoden toiminta.

Toimintaan lähdettiin varovasti: neljä toimi-alueita ja niissä 15 opintopiiriä sekä 11 opettajaa. Vuoden loppuun mennessä oli opistoon ilmoittautunut osanottajia 349 ja ensimmäisen työvuoden loppuun mennessä 504, joten toiminta lähti matkaan mukavasti.

Kudontapiirien työt kiinnostuksen kohteena.

H-hetki 2.10.1967. Ensimmäiset ilmoittautujat kansalaisopistoon. N:o 1 Riitta Takaneva oikealla.

Alusta alkaen on opistomme johtokunnan mielipiteenä ollut se, että pitäjämme syrjäisimpiäkään kulkia ei tule unohtaa opetussuunnitelmia laadittaessa ja näin kansalaisopisto tuli hyvin kuntalaisten tietoisuuteen. Opiskelijamäärä kohosi jatkuvasti. Työvuosi 1974-1975 on ollut ennätyskellisin tähän mennessä. Osanottajia oli silloin 872, mikä on n. 17 % asukasluvusta.

Koska Kuortane perinteellisesti kuuluu käden kätevyyteen ja taitavuuteen perustuvaan käsityöalueeseen, on luonnollista, että opetussuunnitelmassa on

runsasti tarjolla siihen liittyviä aineita. Muita suosittuja aineita ovat olleet liikunta eri muodoissaan sekä musiikki. Viime mainitun osuus on huomattavasti kasvanut opistomme saatua luvan opettaa toistaiseksi myös alle kuusitoista vuotiaita musiikinopiskelijoita. Musiikin harrastamisella on Kuortaneella vankat perinteet. Kuorolaulu oli Klemetin aikoihin jopa valtakunnallista tasoa. Toivomme, että meistä kuortanelaisista kuullaan musiikin merkeissä tulevaisuudessa.

Merkkejä siitä ainakin on, sillä niin runsasta on musiikin harrastus Kuortaneella. Erilaisissa musiikkipiireissä on lähes 200 harrastajaa tällä hetkellä.

Keramiikkatyöt ja posliinimaalaus ovat olleet suosittuja vuodesta toiseen. Taustalla valokuvauspiirin töitä.

Monia lahjakkaimpia opiskelee myös Seinäjoen musiikkiopistossa.

Opistomme perustamisesta asti on toiminut mm. kirjallisuuspiiri erittäin monipuolisesti. Se on järjestänyt kirjailijavierailuja ja kirjanäyttelyjä ja omalta osaltaan levittänyt lukuharrastusta pitäjäläisten keskuuteen.

Vieraiden kielten opiskelu on ollut melko vähäistä. Kuitenkin vähintään yksi englannin kielen piiri on viety joka vuosi loppuun. Harrastus on jonkin verran lisääntynyt saatuaamme käyttöömmä kielistudion.

Elinkeinoelämältään maatalousvaltaisessa pitäjässä kuuluvat maa- ja metsätalouteen liittyvät asiat luonnostaan opiston opetussuunnitelmaan. Varsinkin toiminnan alkaessa oli maatalouteen liittyvää lyhytkurssitoimintaa runsaasti.

Edellä on kerrottu vain lyhyesti ja vain osasta kansalaisopistomme toimintaa. Opiston ohjelma on muotoutunut nykyiselleen tavoitteellisen tarjonnan sekä kysynnän perusteella. Yleensä sellaiseen opintopiiriin on helppo mennä mukaan, mistä etukäteen tietää pitävänsä. Sensijaan tietyt ennakoasenteet estävät osallistumisen varsinkin, jos on kysymyksessä opinnollinen piiri. Joka tapauksessa opinnollisten piirien määrä tulee lisääntymään kansalaisopistoissa tulevaisuudessa, ja yhteistoiminta muiden koulu- ja muotojen kanssa kasvaa. Tärkeää on kuitenkin, etteivät opistot kadota oma-aloitteisuuttaan, jonka niille antavat kunkin toiminta-alueen väestö omakohtaisine piirteineen ja perinteineen.

Kansalaisopisto on oppilaitos, jonka tehtävänä on palvella ihmistä. Opistojen tulisi auttaa ihmistä elämään ja parantamaan elämisen laatuaan teoreettisista tiedoista ammatti- ja kädäntaitoihin

Kansalaisopiston oman työnäyttelyn yhteydessä järjestetty korsukäsittöiden näyttely herätti suurta kiinnostusta.

Nuorten musiikinopiskelijoiden ensimmäinen oppilasmatinea.

siinä ympäristössä ja asuinsijoilla, joissa hän elää. Elämäntaidon opiskelu tulee olla läpäisyperiaatteen mukaisesti jokaisen opinto- ja harrastuspiiriin tavoitteena.

Kymmenen toimintavuotta ei sinänsä ole pitkä aika, mutta kuitenkin kyllin pitkä sikäli, että voidaan katsoa toiminnalle luodun vankan pohjan ja että kansalaisopisto on tullut kaikkien tietoisuuteen. Kehityksen käyrä on ollut tasaisesti nouseva koko ajan, mikä omalta osaltaan todistaa myönteisen suhtautumisen niin kunnan päättävien elimien, johtokunnan kuin opettajien taholta kansalaisopistoon. Kiitollinen mieli herää edelläänmainittuja kohtaan unohtamatta paikkakunnan asukkaita, jotka aktiivisesti ovat ottaneet kansalaisopiston jokapäiväiseen elämään luonnostaan kuuluvaksi.

Harri Vehniä

Perhepäivähoitajien kurssi syksyllä 1976.

Kansalaisopisto perhepäivähoitajien kouluttajana

Kuortaneen kansalaisopisto on kymmenvuotisen toimintansa aikana kouluttanut perhepäivähoitajia jo kolme kertaa. Koulutus on tapahtunut yhteistoiminnassa kunnan sosiaalilautakunnan kanssa. Kaksi aikaisempaa kurssia vietiin läpi Mannerheimin Lastensuojeluliiton laatiman ohjelman mukaan. Nyt meneillään olevan kurssiohjelman on hyväksynyt sosiaalihallitus ja kurssi kestää 150 tuntia.

Syyslukukautensa kansalaisopisto aloitti perhepäivähoitajien peruskurssilla 21.09.1976 ja mukaan saatiin runsas joukko, 43 osanottajaa. Kurssi-ohjelma jakautuu kolmeen eri osaan, joiden aihepiirit ovat: I osa: Perhepäivähoito päivähoiton palvelumuotona, II osa: Lapsen kehitys, hoito ja kasvatusta ja III osa: Perhepäivähoito lapsen hoitoympäristönä. Luennoitsijoiksi on kutsuttu alan asiantuntijoita. Opettajina tällä kurssilla toimivat seuraavat henkilöt: kurssin johtajana kansalaisopiston rehtori Harri Vehniä ja muina opettajina sosiaalisuhteeri Eeva Peltola, perhepäivähoitajien ohjaaja Maija Vehniä, opettaja Markku Rantanen, sairaanhoitaja Paula Makkonen, kotitalousopettaja Pirkko Nykänen, psykologi Sirkka Hyvärinen, lehtori Sinikka Koivusalo, eri-

tyisopettaja Markus Happonen, perhepäivähoitajien ohjaaja Inkeri Mäki, musiikinopettaja Seija Kuoppala ja psykologi Tuula Lepistö. Kurssi päättyy maaliskuussa, jolloin pidetään päättäjäiset juhlan merkeissä ja jaetaan todistukset talven uurastuksesta.

— Miksi perhepäivähoitajia sitten koulutetaan? Vuonna 1973 annetun lasten päivähoitolaki toi perhepäivähoitajat omaksi ammattiryhmäksi kunnan työntekijöiksi. Lasten päivähoiton paikallisenä hallintoviranomaisena toimii kunnassa sosiaalilautakunta. Sosiaalilautakunta ottaa kunnan palvelukseen päivähoiton henkilökunnan, samoin hoitoon otettavat lapset, tekee päivähoiton suunnitelmat ja tilitykset ja valvoo kuntatasolla tätä toimintaa. Aluehallinto hoitaa lääninhallitus ja ylempänä hallintoviranomaisena on keskushallinto hoitava sosiaalishallitus.

Lasten päivähoiton tarve syntyy lähinnä kahdesta syystä: Äidin ansiotyöstä, opiskelusta tai sairaudesta johtuvan sijaishoidon järjestämisestä sekä kotikasvatusta täydentävän virikkeistön antamisesta lapselle.

Lasten päivähoitomuotoina tulevat kysymykseen: Lasten hoito päiväkodissa tai perhepäiväkodissa sekä sisällä tai

ulkona tapahtuva lasten leikin ja toiminnan ohjaus. Päivähoitoasetuksen mukaan olisi myös huolehdittava sairaan lapsen hoidosta, erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevista lapsista sekä järjestettävä kokeilutoimintaa. Päivähoitolain mukaista hoitoa ei ole oman lapsen hoito, ei kotiin otetun kotiapulaisen tai kotiin palkatun päiväapulaisen hoito eikä yhteistaloudessa asuvien lasten vanhempien luona olevan hoitajan, esimerkiksi mummon antama hoitoapu.

Perhepäivähoito järjestetään sekä ohjattuna että valvottuna. Ohjattu hoito on kunnan ylläpitämää ja valtionavun piiriin kuuluvaa. Valvottu on taas yksityisten järjestämää eikä kuulu valtionavun piiriin. Valvottua se on siinä mielessä, että hoitaja, joka ottaa hoitoonsa muun kuin kunnan sijoittaman lapsen, on siitä velvollinen ilmoittamaan sosiaalitoimistoon ja perhepäivähoitajien ohjaajalle valvoo myös tällaisia koteja. Yksi perhepäivähoitaja voi samanaikaisesti hoitaa korkeintaan neljää alle 7-vuotiaasta lasta.

Ohjattu lasten perhepäivähoito on aloitettava sosiaalilautakunnan toimesta ja se aloitettiin kunnassamme v. 1974. Ennenkuin ohjattuun perhepäivähoitoon saa valtionapua, on kuntaan perustettava perhepäivähoitajien

virka tai otettava ohjaaja työsopimussuhteeseen. Kuortaneella on perhepäivähoidonohjaajan virka yhdistetty sosiaalitarikkaajan virkaan, mutta sitä ei ole saatu täytetyksi. Ohjaajan tehtäviä on tähän saakka hoidettu sivutoimisena. Ensimmäisenä perhepäivähoidonohjaajana oli seurakuntasisar Kyllikki Rasmala ja tällä kertaa tehtäviä hoitaa lastenohjaaja Maija Vehniä.

Päivähoidon kokonaistarpeesta kunnassamme antoi viitteitä v. 1973 suoritettu tutkimus. Siihen on saatu varmistusta kolmen viimeisen vuoden aikana päivähoitoa hakeneiden määrästä. Tämän vuoden alkupuolelle saakka on päivähoitoon tarve voitu täydellisesti kunnassamme tyydyttää. Nyt vuoden loppupuolella on esiintynyt pientä puutetta päivähoitopaikoista. Sosiaalihuoltus on tänä vuodeksi myöntänyt kunnassamme 55 ohjattua perhepäivähoitopaikkaa. Ensimmäiseksi niitä on annettu lisää 20, joten kokonaismäärä olisi 75.

Jos tämä määrä uusia paikkoja saadaan, uskoisin, ettei ensivuoden puolella kukaan haluava jää ohjatun perhepäivähoidon ulkopuolelle. Valitettavaa vain on, että uudet paikat eivät ole heti vuoden alussa käytettävissä. Lapsia päivähoitoon otettaessa on annettava etusija sosiaalisista ja kasvatuksellisista syistä hoitoa tarvitseville lapsille. Tämä tietää sitä, että jos paikoista on puute, suurituloiset ja varakkaat jäävät silloin kunnallisen päivähoitoon ulkopuolelle.

Kuortaneen kunnassa on suunniteltu päivähoitotoimintaa kehitettäväksi siten että v. 1979 rakennettaisiin 20 paikkainen lasten päivähoito ja v. 1980 jälkeen paikkoja lisättäisiin vielä 20. Leikkikenttätoiminta on suunniteltu aloitettavaksi v. 1980, jolloin ensimmäinen leikkikenttä perustettaisiin kirkonkylään ja tämän jälkeen toimintapaikoista lisätään Leppälään, Mäyrään, Ruonalle ja Ylijoelle.

Näin hoidetaan ja huolehditaan lap-

sista nykyisen lasten päivähoitolain mukaan. Kodin ja lasten juhlan joulun lähestyessä palaan pieneksi tuokioksi "entiseen hyvään aikaan." Silloin muodostettiin suurperheitä. Samassa taloudessa asuivat äiti, isä, isoäiti, isoisoäiti, lapset, joskus lastenlapsetkin. Ei ollut hoitajista puutetta. Ei tarvinnut häiritä lapsen aamu-unta. Maaseudulla oli liikumatilaa sisällä ja ulkona, oli kodin turvallinen ilmapiiri. Eläimet ja luonto tulivat tutuiksi. Oli virikkeitäkin. "Asumuksia" varten löytyi paikkoja, joskus koko perhe innostui yhdessä leikkimään eli olemaan "konstisilla". Aapiskukko muni hyvin jos osasi kunnolla laukea. Sai opetella monenlaista pientä puuhaa. Eikä lasten kotihoito olisi saatettava jälleen kunniaan. Olisi se ainakin yksi arvokas vaihtoehto nykyisen päivähoitoon rinnalla. Kannattaa miettiä, mihin hoitomuotoihin yhteiskunnan varoja käytetään.

Eeva Peltola

Kissan nouto

(Tosikertomus Lentilästä)

Rakas mustasilmä kolliini oli kadonnut. Enää ei sen lystikäs naama näkynyt aamuisin oven raossa, kun avasin lukan. Odotin ja odotin, mutta mitään ei näkynyt eikä kuulunut. Vihdoin sain tietää, että se oleskeli parin kilometrin päässä kodistamme kylän osassa, jota sanottiin Rintalanmäeksi.

Kului kevät, kului kesä, kissaani ei vain kuulunut. Siteerasin jo historiallista lausetta: "Lähtee kesä, lähtee talvi, lähtee jättäkin järvestä, vaan ei lähde Julle-poika Rintalanmäen läänistä."

Alkusyksystä paisui ikäväni liian suureksi ja päätin lähteä hakemaan kisu. Oli kaunis aurinkoinen päivä ja lähdin pyörällä toivovikkain mielin. Kun pääsin mainittuun kylän osaan, näinkin heti Jullen valtava haaremi ympärillään. Siinä oli harmaata ja valkoista, mustaa ja ruskeaa naiskissaa. Julle komeli keskellä isona ja mustasilmäisenä, mutta myös haisevana ja repalekorvaisena. Minut se tunsikin heti ja lähti luokseni.

Rupesin houkuttelevaan sitä kotiin päin ja se suostuikin seuraamaan. Hitaasti jatkui matkamme, sillä sitä keskeyttivät myötään ihmiset, joita tänään näytettiin olevan tavallista enemmän liikkeellä. Julle loi kaihoisia silmäyksiä taakseen ja minä pelokkaita eteenpäin, sillä pelkäsin tiellä kulkevia autoja. Hermoni olivat kireillä. Olimme onnellisesti päässeet matkan puoliväliin, kun peltot ja pitkin lähestyi verenhimoinen rakki. Veri aivan hytti suoniini sillä seutu oli aikeena eikä puita näkynyt. Rakki oli jo aivan lähellä ennenkuin Julle huomasi sen. Puhelinylvyä oli sen pelastus. Se kiipesi sen silmää kylkeä puoliväliin, mutta kynnet luisivat ja luisivat ja lopuksi sen takajalat melkein koskettivat koiran kuonoa. Viime hetkellä koiran omistaja juoksi apuun ja vei sen kiireen vilkkaa pois, sillä salamoivat silmänsä tyrehdyttivät hänen puhehalsua. Julle putosi maahan ja lähti pitkin loikkauksin pikatieltä kohden. Väluvin

puoleksi taintuneena pientareelle ja suljin silmäni. Näin sieluni silmillä tiellä kisan suolia, korvoja, verta. Hitaasti nostin luomeni. Kolli hyppi häntä kaarella pikitieltä poikki välttämättä nipinapin auton ja juoksi suoraan erään talon riihen alle. Nousin ja läksin hitaasti kotiin päin. Mittani oli täysi. Minun kissanhakuosani oli lopussa. Kotiin päästyäni heittäydin voipuneena sänkyyn ja sanoin heikolla äänellä pojalleni: "Hae kissa riihen alta". Poika lähti, mutta tuli hetken päästä takaisin sanoen kiukkuisena: "Nyt se meni napsurin ladan alle." Seuraavana vuorossa oli tytär ja niin kissa viimein oli kotona ollen loppuosan matkasta sylissä kannettavana. Viimeinen hakumatka koski pyörää, joka oli jäänyt jonnekin matkan puoliväliin. Sen haki aviomies, joten koko perhe oli urakalla ottanut osaa kissanhakuun.

Seuraavana päivänä oli kissa taas poissa.

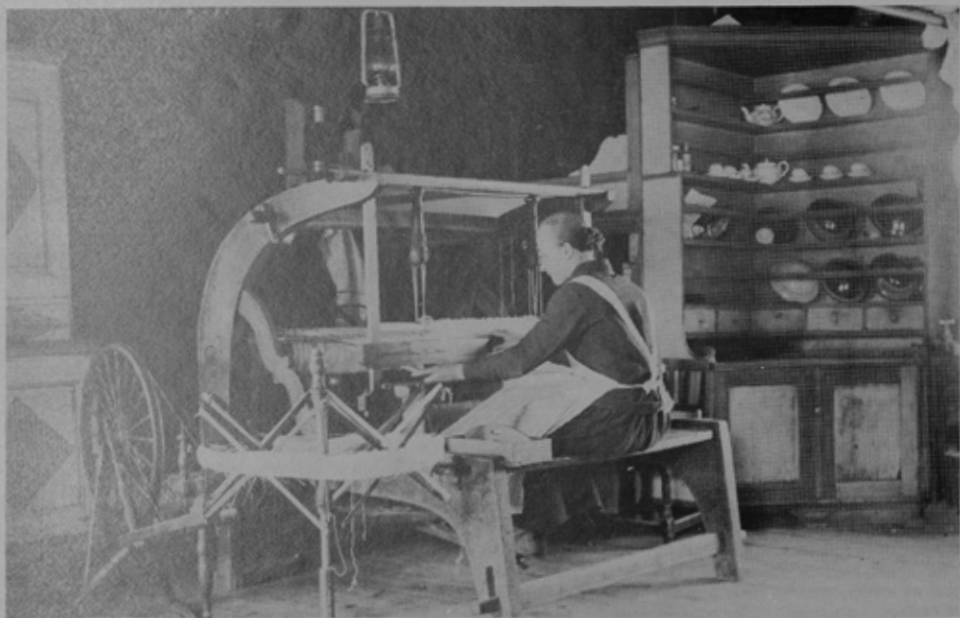
Heljä Häkioja

*"Muien paioiks' pellava kasvaa
minä vaan sen kitken
Muien iloiiks' iloon, mut itsekseni itken"*

Näin saattoi nuori neitonen ennen laulaa. Pellavaa kasvoi joka talon pellossa. Kuuluipa piiallekin 5 litran pellavankylvöala palkkaetuihin. Kun pellava oli noin 5–10 cm mittaista, olikin perkausaika käsissä. Pellava on kasvina siitä merkillinen, että sitä perattaessa kasvia ei tarvitse varoa. Sitä sai tallata. Sai istua sen päällä ja niin edetä työssään. Tuntuu niinkuin se olisi pitänyt pienestä "lahmoosta". Lapsia narrattiin kitkentä aikana. Heitä kehoitettiin naapurista hakemaan pellavaatten perkuukonetta lainaksi. Eräskin poika tuli kotiin mukanaan vanha kuivettunut vasikan ottanahka! Pellava kasvoi ja pian se kukki vaaleansinisinä. Syystöiden sekaan tuli korjuu. Pellavia ei leikattu. Ne vedettiin ylös juurineen. Korjaaja veti kourallisen ja sellaisen nipun asetti ristikolle kasaan. Joku oli tuonut pellolle jo riivinpenkin. Sen alle levitettiin vanha loide tai loimi. Penkin keskellä oli riipimistä varten pystylankku, jossa oli terävät puu- tai rautapiikit. Riipijät istuivat molemmissa päissä penkillä ja vuorotellen vetivät pellavanipun piikkien läpi. Rapisten nupit lähtivät. Riipimi-

sen jälkeen pellavanippu sidottiin piooksi. Siitä loimelta nupit sitten koottiin ja reirattiin niin, ettei tulevan kesän siementä tarvinnut ostaa. Nyt oli vuorossa liotus. Joka talolla oli jokin oma savihauta tai likolakso, jossa syksyisin oli vettä. Sinne upotettiin nyt piot. Päälle asetettiin lautoja ja niille vielä kiviä painoksi. Jonkun ajan kuluttua ohikulkija tiesi, vaikkei ympärilleen katsellut, missä oli pellavaasliko. Sille ominainen haju täytti tienoon. Noin 4–5 viikon kuluttua nostettiin liko. Vedestä otettiin piot ja annettiin niiden hetki valua lakson reunalla. Kun ne olivat valahtaneet pantiin ne aitaan kuivumaan tyvet alaspäin. Nyt sai talo oman tahtinsa mukaan reirata pellavansa, milloin oli sopivin ajankohta. Talon piit reirasivat pellavansa omalla viikolla.

Kun pellavat otettiin reirun alle, olivat ne jo ulkokuivia. Nyt ne ahidettiin saunaan ja sitä lämmitettiin noin vuorokausi. Sitten alkoi loukutus. Loukuttaessa hakattiin pellavan kuori paloiksi, joten se pala palalta varisi pois. Sisältä paljastui pellavan kuituosa. Näin siivotut pellavat sidottiin sarmahisille.

Kuortanelainen Maria Syrjämäki kutoo pellavasta hantuukikangasta v. 1929 (valokuva on Kansallismuseon kokoelmista)

Vasarapalloosilla

Ku lapsuureaikoja muistelloo, niin tuloo miälehe sellasias leikkijä, joista nykyajan nuaret ei tiärä yhtää mitää. Tytöt noppas piänillä kiviillä, olthi karttuusilla ja porrasnäkkiillä, lyäthi pilippua, olthi kakskatuavaasilla, sokkoosilla, avaapiiloosilla ja vasarapalloosilla. Jokahine nuasta tarttis oman juttunsa, mutta paampa ny jotaki paperille vasarapalloosilla olostä.

Muistan kakara-ajoolta, ku mentihin kylähän Kangaslahtehe, Ala-Lahtehe tai Sarvikkaha Ylitloohi, niin pian kerääntyy koko pihan tenavat ja vähä isoommakki tupaha tuumaamaha, jota mitä tehtääs. Vanhemmat olivat kamaris kahaviilla ja juttelemas aikuuste asioosta ja me päättimä ruveta vasarapalloosille. Se oli siitä mukava leikki, jotta oli jännitystäki. Siinä piti yrittää nousua arvojärjestykses.

Vasaran takana laattialla istuu pikkulavittalla kellarinlunkun paikkeella keisari ja hoiteli vasaraa, minkä se oli tälläny laattialle pystyhy. Penkillä arvojärjestykses ylinä oli kuningas, sitte kuningatar, lukkari ja vähäri, muita arvoniimiä en muista, mutta viimeesenä oli kusikulu. Pallo, jolla vasaraa yritettiin saara kumoho, tehti tavallisesti joistaki rentuusta, jotenka se oli nykyaikaasesti sanottuna kertakäyttöönä.

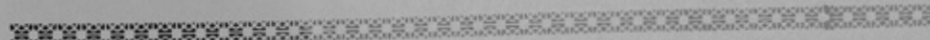
Ensimmäisenä nakkas tätenki kuningas, sitte kuningatar. Jos sai vasaran heittollansa kumoho, pääsi nousemaha arvoasteekos, jos ei, niin putos alahapdi. Kuningas pääsi keisariksi vasaraa hoitelemaha kolomen perättäälse osuman jälälehe ja jos oli huanua heittoturia, nil arvoasteekos putos viimee kusikulun paikalle ja koko porukka virnisteli

ja kiusas kusikuluna olovaa.

Heittotouhuus meni kyläsoo aiva huumaamata ja pisti oikee vihaksi, ku äitee ja isä tulivat tupaha ja rupesivat hyvästelemähä ja komentamaha muaki panemaha karvalakia päähä kotialähtyä varte.

Musta vanhemmat ihmiset kertoovat, jotta useen kokoonnutvat ennenmaalimas pyhäiltapäiviinä aikuuset miähet, talojen isännät ja aikamiäspojat johonki tupaha ja rupesivat vasarapalloosille. Olletikki siinä samas jutelti paikkakunnan kuulumiset, toimitettiin ilimoosta, praatatthi ammattiasioosta, kiusattihi friiaripoikia ja välillä juattihi iltapäiväkahvit. Pikkupoijat ja -tytöt kuuntelivat miästen juttuja yli- ja alasängys ja tirskuivat sängyerustojen takana. Niin siinä iltapäivä kulahti ja miähet keskeyttivät vasarapalloosilla olon vasta sitte, ku piti lähtyä kotia iltaaselle, sillä siähe aikaha ei miästen tarvinnu mennä navettatölle, ku taloos ei ollo vielä lypsykonehia.

PeeHoo

Loukuttaminen oli raskasta työtä. Usein sen tekivätkin miehet. Sitten alkoi lihtaus. Se oli jo hiukan siistimpää hommaa. Olihan suurin karkeus hävinnyt jo loukuttaessa. Nyt vedettiin sormahisia lihdan läpi. Se kävi osaaalta näppärästi. Sormahisen toinen pää kääristiän kämmenen yli tukevasti ja toinen pää vedettiin lihdan läpi. Näin tehtiin useamman kerran. Sitten vaihdettiin lihdattu pää käteen ja työtä jatkettiin. Kun oli lihdattu kaksikymmentä sormahista sidottui ne yhdeksi letiksi. Seuraava vaihe oli häkylointi. Lautaan oli tehty kaksi piikkimattoa, joista toinen oli harvempi, toinen tiheämpi. Vielä otettiin sormahinen esille ja se vedettiin häkyllän piikkien läpi. Kuta puhtaampaa käsialaa teki, sitä useammin piti vetää sormahinen tiheämmän häkyllän läpi. Nyt olikin tuloksena sydän pellava. Se oli hienoa ja kaunistä kuitua kuin silkki. Siitä lienevät saaneet nimensä vaaleatukkaiset, kun heitä nimitettiin

pellavapäiksi. Karkeampi kuituusuus oli tappuraa, josta kehrättiin kudetta. Sydän pellavasta tuli lointa. Vielä saattoi joku oikein "tarkantekoonen" emäntä ottaa esille virin ja sillä lyödä pellavista pois pienimmätkin epäpuhtaudet. Viri oli kuin puusta vuoltu miekka. Kaikilla eri asteen tappuroilla oli oma käyttönsä. Huonoimmat tappurat, joita ei kehrätty kelpasivat tuulitorven tukoksi ja muuhun toisarvoiseen paikkaan. Monenlaisia sanontoja liittyi pellavan tekoon. Jos esine oli käyttöön kelpaamaton, sanottiin, se joutaa pellavaaslon painoksi. Samoin tunnettiin sanonta, se joutaa tuulitorven tukoksi.

Nyt vasta oli pellava letillä, vaikka sen eteen näisväki oli uhrannut monia työtunteja. Paljon työtä ja vaivaa piti vielä nähdä, ennenkuin hantuuki pistettiin tuvan naulaan naamapyhkeeksi.

Sirkka Kantola

Kuortanes-Seuran Joulun toimituskunta järjesti perinteisen kirjoituskilpailun Kuortaneen lukion 3. luokalla. Seuraavien oppilaiden kirjoitukset palkittiin:

Heli Ala-Rasula
Sisko Linden
Ulla-Maija Tiitinen

Kiitämme kaikkia osallistujia hyvätasoisesta kilpailusta ja toivotamme menestystä kevään kirjoituksissa.

Heli Ala-Rasula: Samaistuminen - kehitysvaihe nuoren elämässä

Jos satut kello kolmen ulosottoon aikaan koulun pihamaalle tai kylän pääväylälle, tulvii sinua vastaan monikymmenpäinen siniseen univormuun pukeutunut farkkukansa. Ja jos joukkoon mahtuu pari kolme tyttöä, joilla on hame, on sinun ehdottomasti kohotettava hattua tai ainakin hyväksyen nyökkättävä tälle niin barvinaiselle persoonallisuuden osoitukselle.

Joukkoon kuuluminen tuo aina mukanaan turvallisuuden tunteen. On helpompaa olla joukon hyväksymä ja sen normeihin sulautunut, mutta usein samalla väritön ja persoonaton ihmisraakile, kuin joukosta poikkeava, itseenäistynyt nuori. Varsinkin varhaisnuoruudessa lähes jokainen käy läpi samaistumisvaiheen, joskus useitakin.

Nuorelle tarjotaan hyvin runsaasti erilaisia samaistumismalleja. Mainonnan hyväksikäyttämä joukkosuggestio tehoaa etenkin nuoriin ja tästä hyvästä osoituksena on tämän päivän farkkutuotanto, jonka tuloksia on minullakin yksi pari jalassa ja kahdet komerossa. Myöskään viihdetelous ei ole unohtanut nuoren ihmisen kysymättömyyttä ja heikkoo arvostelukykyä, vaan on antanut idolihtailuun täysin voimin, ja tämä termittiytyä kantaa rahallista hedelmää fan club-toiminnan ja rikkamallisuuden muodossa. Nuorille suunnattu mammonan tuottajien olisi hyvä kehittää ensin vastuuntuntoa ja sitten vasta massatuotteita. Toaan samaistumistarpeen väärinkäy-

töillä saattaa olla persoonallisuuden kehitystä taannuttava vaikutus.

Useimmiten nuoret ihannoivat henkilöä, jolla on jokin silmiinpistävän selvä ulkoinen ominaisuus, mikä ihmisarvon mittapuuhun asetettuna on hyvin vajavainen, joskus jopa sitä vähentävä. Mutta nuorten jakamattoman suosion saavat ne henkilöt, jotka ovat mahdollisimman usein esillä tiedotusvälineissä ja jotka jo ovat tai joista kehittyy poikkeuksetta ihailijoitensa keskuudessa vakiintunut käsite eli joilla on ns. imago.

Ihailun kohteet muuttuvat hyvin nopeassa tahdissa ja iän karttuessa vähenevät, mutta samaistumisesta on vaikea päästä täydellisesti eroon, sillä esim. televisio tyrkyttää ylenpalttisesti "menevän miehen ja naisen" ihanteita erilaisine variaatioineen joka päivä ja nämä tahtomattammekin vaikuttavat alitajuisesti vielä aikuisenakin.

Persoonallisuuden lopullisen kehityksen, kypsymisen ja aikuistumisen ensimmäisenä ehtona on oman itsensä hyväksyminen ja ainutlaatuisuutensa toteaminen. Vasta tämän jälkeen voi käsittää, että ainutlaatuisuuden olemassaoloon liittyy jokaisen ihmisen kohdalla velvollisuus myös olla tuo vähentämätön alkuperäiskappale omaa itseään, eikä mikään harmaa raakakopio jostain keinotekoisesti kokoonkryhätystä prototyypistä.

Nuoren kohdalla samaistuminen on eräs kehitysvaihe identiteetin etsimisessä. Muut kehitysvaiheet kuten esim. Jumalasuhteen sosiaalisuuden ja yksilöyhteiskunta-suhteen kehittyminen, hälvettävät kukin osaltaan samaistumisen tarvetta, sillä vaativuudessaan niistä jokainen tarvitsee nimenomaan omakohtaista pohdintaa.

On totta, että skotiruudun koristeltuine housuineen ja ylen korkeapohjaisine kenkineen koulutietä kulkeva pieni Bay-City-Rollers-fan herättää ympäristössään lähinnä pelkkää hilpeyttä. Ymmärtävinäin suvaitsevaisuus onkin ainoa oikea suhtautumiskeino ja tae sille, että tämä nuori voi itse aikuisena hilpeästi ja terveesti naurata nuoruusaikansa idoleille.

Sisko Linden: Joulu

"Pukki ovelle kolkuttaa . . .", kaikuu iloihin lastenlaulu hämärtyvässä jouluaattoillassa, ja kolkuttaahan se, pussitt täynnä lahjoja! On sähköjonia (joiden käyttöoikeuksista isät taistelevat koko joulunajan kerkeästi) ja muita tekniikan hienouksia. Kaikkialla porisee ja joulu kuluu kohti loppuaan.

"Montako lahjaa sä sait? Mä sain kymmenen." Näin alkavat ensimmäiset keskustelut peruskoululaisten saavuttua takaisin opintielle tammikuussa. Voi sitä onnetonta, jonka lahjamäärä supistuu kahteen tai kolmeen! Tuskin kukaan nyt sentään niin "tuhmasti" on edellisuuttaan viettänyt, että on saanut vain yhden lahjan!

Tämä kaikki on sitä paljon puhuttua ja "purnattua" joulun kaupallisuutta.

— Mitä pitäisi tehdä tilanteen korjaamiseksi, me nuoret miettimme, sillä tulevaisuuden joulupukkien pussitt täyttyvät meidän kukkarostamme.

Tilanne ei ole helppo, eikä ratkaisukaan yksinkertainen. Mehän olemme juuri niitä, jotka olemme tottuneet saamaan — arkipäivisin äidin tai isän — jouluisin anteliaan joulupukin kautta.

Olisimmeko nyt ensi jouluna valmiita luopumaan niistä kauan haaveilemistamme höyrykiihartimista, joiden avulla olemme koko syksyn kuvitelleet loihittavamme vastustamattomat kiharat ohuista, kaksihaaraisista hiuksistamme? Tai sähköparranajokoneita, joiden käytöllä todistaisimme sekä itsellemme että ympäristöllemme vihdoin kuuluvamme täysikasvuisten miesten kadehdittavaan joukkoon — vaikka tosiasiassa leuastamme riippuisikin vasta pari vaaleata untuvaa? Luopuminen olisi monelle varmasti katkeraa, mutta periaatteessa vastustamme kuitenkin kaupallisuutta ja myönnämme sen jouluunkin tuoman materialistisuuden.

Mikä oli joulun alkuperäinen tarkoitus? Kysymys tavoittaa meidätkin joskus keskellä kaiken muun, mutta hiljennymmekö miettimään vastausta siihen. Hyvin harvoin. Ehkä kuitenkin joka joulun muutama sen tekee! Esimerkiksi kolmen lapsen äiti, joka aatossa kello 24.00 keräilee lahjojen jälkeensä jättämiä koristepapereita. Viereisestä huoneesta kuuluu lasten tanssain henkitys ja on hyvin rauhallista. Silloin mieleen hiipii ajatus: "Ovatko he nyt tyytyväisiä vai olisiko kenties pitänyt olla vielä jotain? Olisivatko he siinä tapauksessa olleet vielä onnellisempia?"

Ajatukset kääntyvät hitaasti kohti omia lapsuusjoulujä. Ei silloin rakenneltu lahjakasoja, mutta niiden sijalla oli jotain muuta. Mitä se oli? Yrität muistella. Pian oletkin jälleen lapsi. Istut sukulaistesi läheisyydessä ja sinulla on hyvä olla. Syylläsi on uusi molla-maia — ainut joululahjasi — ja katsohdit lämpimästi äitiäsi, joka ajentaa kätensä silittääkseen tukkaasi. Silloin muistat! Kaiken hyvälolon tunteen loi lämmin kosketus ihmisten välillä. Rakkaus lähimmäisiä kohtaan aivan kuin leijui joulun ilmapiirissä.

Nyt tätä tunnelmaa on vaikeampi saavuttaa. Vielä jouluaatonakin rauhallisuuden voittaa kiire, sillä aamupäivä kuluu työmaalla ja kinkunpaistokin jäi iltapäiväksi. Lasten jännittyneisyys kirstusta hermoja ja "tiuskaiset". Vasta lahjojen jako on onnellinen tilaisuus. Nyt laukee sinun työpaineesi ja lastesi jännittyneisyys. Kun peittelet heidät viimein vuoteeseen, selität antoetskipyytän, kunke pahoillasi olet päivällisestä ärtyneisyydestäsi, mutta samalla kerrot, etteivät lahjatkaan tule ilman työntekeä. Lapsesi tyytyvät tähän, painavat väsyneen päänsä uusien, pehmeiden nallekarhujen porroisii turkkeja vasten.

Ullamaija Tiitinen: "Fossiilit"

"Sain viisi senttiä korkean kaktuksen. Se on lapsi vasta, sen piikit taipuvat vielä".

Maailma muuttuu koko ajan. Se, mikä on uutta tänään, voi olla vanhanaikaista jo huomenna. Voidaksemme ymmärtää uusia ajatuksia ja mukautua uusiin oloihin meidän on Risto Rasan runon mukaan taivuttava niin kuin nuoren kaktuksen piikkien.

Helposti katkeroidumme kokemistamme vastoinikäymisistä, mutta ainoa keino päästä eteenpäin ja jatkaa tasapainoista elämää ja selvittämää ikävät asiat, ennen kuin ne ovat paisuneet silmissämme suhteettoman suuriksi ja ennen kuin olemme vaikeuttaneet toistenkin elämää itsepiisyydellämme. Huomaamme ehkä olleemme väärässä ja joudumme hyväksymään oman erehtyvyytemme. Tämä uhraus kannattaa kuitenkin tehdä, jos siten saamme elämämme järjestykseen.

Olemme joka päivä yhteydessä lähimmäisiimme. Välillämme tapahtuu

vuorovaikutusta, jonka laatu riippuu meistä itsestämme, sillä ihminen on kuin piano, jokaisesta lähtee se ääni, minkä siitä lyö. Jos pystymme osoittamaan rakkautta ihmissuhteissamme, sujuu myös jokapäiväinen elämämmme paremmin, vaikkakin silloin joudumme aina uudelleen ja uudelleen tarkistamaan kantamme asioihin, joiden suhteen olemme aiemmin olleet hyvinkin jyrkkiä.

Nuoret väittävät vanhempien olevan "fossiileja", jotka eivät ymmärrä koko ajan uudistuvaa maailmaa eivätkä seuraakaan aikansa. Usein he kuitenkin itse syyllistyvät samanlaiseen suvaitsemattomuuteen, kun he tyrmäävät vanhempiensa ehdotukset viitsimättä edes kuunnella niitä. Jotta eri ikäpolvien välillä säilyisi kyky yhteistoimintaan, tarvitaan molempinpuolista joustamista.

"Fossiilistumiseen" ei siis aina vaikuta ikä vaan se, pystyykö ihminen päivittäin uudistumaan mielellään. Meidän on ensin työnnettävä vanha roina pois mielestämme — kunpa vain aina tietäisimme, mikä joutaa pois — vasta sen jälkeen voimme omaksua uutta ja sopeutua tämän hetken vaatimuksiin.

HANKKIKAA NYT KUORTANEEN KIRJA

joka on sopiva jokaisen kuortanelaisen kodin kirjahyllyyn. Arvokas lahjaksi.

Kirjan artikkeleiden enemmistö perustuu E-P:n Osakunnan kotiseuduntutkimusretkikunnan v. 1965 Kuortaneelle tekemän retken tutkimusaineistoon. Lisänä muita kirjoituksia.

Kirjaa on saatavana paikallisesta kirjakaupasta, pitäjän rahalaitoksista ja niiden kontto-reista sekä museolta.

Tue Kuortanes-Seuran toimintaa hankkimalla Kuortaneen kirja!

KUORTANES-SEURA

Salmen koulun vaihteita

Pöytäkirja laadittu Salmen kansakoulun johtokunnan kokouksessa 1912. Läsä olivat: esimies kirkkoherra Hj. Svanberg, varaesimies J. K. Kontteli, jäsenet Juho Wasu, Juho Kohtamäki, Heikki Laitila ja Johanna Ketoola.

Tässä kokouksessa päätti johtokunta yksimielisesti kutsua ensin kahdeksi koovuodeksi mainitun koulun opettajattareksi Ida Koivusen Hartolasta.

Saman koulun poikien käsityön opettajan toimeen johtokunta valitsi Kustaa Hiironniemen.

Näin olivat tulleet valituiksi Salmen kansakoulun ensimmäiset toimihenkilöt, varaesimies J. K. Konttelin käsialalla kirjoitettuna. Tämä samainen J. K. Kontteli toimi Salmen kansakoulun johtokunnan puheenjohtajana 30 vuotta, jona aikana hän kirjoitti satoja sivuja Salmen kansakoulun johtokunnan pöytäkirjoihin, virheettömällä lähes lakimiesmäisellä tekstillä.

Pitkäaikaisin opettaja Salmen koulula oli Maria Emilia Ahonpää, joka pyysi kuusikymmentäviisi vuotta täytettyään kolmekymmentäseitsemän vuotta pal-

velleena eroa virasta elokuun 1. päivästä 1958. Toinen samanlaisen urakan suorittanut opettaja oli Selma Elli Maria Rasinperä.

Koulun nykyiset opettajat Harri Takaneva vuodesta 1967, Anna Maria Ketola vuodesta 1974.

Keittäjä-siivoojana toimii Aune Sepälä. Kouluneuvoston nykyinen kokoonpano on: Lauri Lepistö 22 vuotta johtokunnan puheenjohtajana, Irma Kivistö, Väinö Jylhä, Erkki Kontteli ja Jouko Laitila.

Harri Takaneva

SALMEN PIISKOOMÄNTY

Salmeilla kasvava piiskoomänty on rauhoitettu. Se on tuottanut kärsimystä monille pahantekijöille. Sitten pahantekijä sidottiin puuhun ja ruoskittiin. Piiskoomänty on Kuortaneen merkittävimpää historiallisia nähtävyyksiä.

Nimimerkki Piiskaaja

VÄLITUNTI

Välitunti on virkistystä varten. Nykyään pyritään lisäämään telineitä. Salmen koululla on 3 kappaletta telineitä ja perustetaan lisää. Välitunti kestää normaalisti 15 minuuttia.

Nimim. Välitunnilla olija

SALMEN KOULU

Salmen koulu rakennettiin vuonna 1912. Ensimmäinen opettaja oli Lyydia Koivunen. Salmen koulu on aika iso, se oli ensin punainen, mutta sitten se maalattiin valkoiseksi. Salmen koulussa on oppilaita 26, yläluokassa on 23 oppilasta ja alaluokassa vain 3 oppilasta. Välitunnilla pojat usein potkivat palloa ja tytöt kiikkuvat tai pelaavat jotain peliä. Urheilutunnilla me usein pelaamme jotain tai menemme lenkille, talvella taas hiihdetään ja luistellaan. Viime kesänä Salmen koulua remontattiin, täällä maalattiin lattiat ja seinät ja kunnostettiin melkein joka paikkaa.

Kuudesluokkalainen

KOULUNI

Kouluni on valkoinen ja se on suuri ja siinä on paljon ikkunoita. Kun me tulemme välitunnille niin kuuluu valtava meteli. Kerran kiikuttiin niin kiikku hajosi ja kahleet katkesi. Nyt niihin on laitettu paksut kahleet.

Kolmasluokkalainen

KOULUNI

Salmen peruskoulussa on 26 oppilasta. Salmen koulu on puusta rakennettu ja valkoiseksi maalattu. Välitunneilla ei ole paljon mitään tekemistä. Koulu on kunnostettu kesän aikana sisältäpäin. Kenttä on huononnut vain vaikka sitä on yritetty kunnostaa.

Yksi neljäläluokkalainen

SALMEN KOULUN URHEILU

Salmen koulun urheilulaji on juoksu, pesäpallo ja jalkapallo ja jääkiekko. Nyt pelaamme jääkiekkoa, kun on ollut kylmä. Keväällä jalkapalloa. Kenttäämme yritettiin korjata mutta ei se paremmaksi oikein tullut.

Nimimerkki Banaanihotku

KIVIKAUDEN TALTTA

Olin uimassa rannassa. Etsin näkinkien, löysin säleän kiven. Otin sen talteen. Ja huomasin, että se oli kivikautinen taltti. Laitoin sen talteen.

Nimimerkki Argeologi

VÄLITUNTI

Välitunti alkaa, lapset polkee jalkaa. Tytöt keinuun kiiruhtaa, pojat palloa liikuttaa. Tunti oli väsyttävä nyt on vähän leväyttävä, vaikka kyllä riehutaan iloa se aikaan saa.

V luokkalainen tyttö

KOULUNI

Täällä on kaksi opettajaa. Meidän koulu on valkoinen ja se on rakennettu hirrestä. Välitunneilla me olemme omaa pistettä tai klikutaan. Meidän koulussa on kaksikymmentäkuusi oppilasta. Ukonäöltä koulu on iso. Meillä on yksi erityisopettaja.

Kolmasluokkalainen

SALMEN KOULU

Minun nimi on Mari. Minun toinen nimeni on Helena. Toisella luokalla on kaksi oppilasta. Minä ja Kirsi. 26 on koko koulussa. Meillä on suuri luokka. Koulu on vaikka kuinka vanha, mutta opettajat ovat kiitettäviä. Me olemme jo piirtäneet yhteistyönä taulun. Terveysten hoitaja on käynyt jo kaksi kertaa koulussa vuonna 1976. Kirjoitus on hienointa työtä koulussa. Toiseksi on laulu. Käsiyönä teemme petalappua. Minä olen lainannut 7 kirjaa. Koulussa on kiva olla.

29. päivä vuonna 1976

Mari Salminen 2 lk.

Muistikuvia ryskiriin vaiheilta

Ken kulki kuutisenkymmentä vuotta sitten elo-syyskuun tietämissä Ruonan tai Niemiskylän tienoilla, saattoi syksyisen arkaamun kuulaudessa kuulla äkei-äänisen moottorin papatuksen ja jaksottaisen jyminän rikkovan maalaiskylän hiljaisuutta. Mitä oli tämä meteli ja pauhu, saattoi joku ihmetellä? Oliko sodan mylvinä yltänyt Kuortaneen rauhallisiin maalaiskyläin? Elettihän Venäjällä ja muualla Euroopassa parhailaan ensimmäisen maailmansodan melkeisiä vuosia 1916.

Tätä ei kuitenkaan ilmoille kiirinyt pauhu ja melu merkinnyt, vaan niin Ruonalla kuin Niemiskylälläkin puuhailtiin täysin rauhan töissä. Tällöin 60 vuotta sitten aloitti Ruona-Niemiskylän ryskiosuuskuunta toimintansa. Osuuskuunta, jonka muodostivat Juha Haapala, Juha Hiiri, Janne Kokkila, Juha Maunus, Ville Maunuskela, Matti Mäki-Kokkila, Matti Mäki-Maunus ja Elias Syrjä-Kokkila, oli hankkinut ruot-

salaista valmistetta olevan Göta Patent-merkkisen puimakoneen eli tappurin, jonka hinta oli 500 senaikaista Suomen markkaa. Kone tuli rautateitse Alavuden asemalle sopimuksen mukaisesti ilman pyöriä. Sitä lähtivät noutamaan Siimo Kokkila (Saaren Simppa) ja hänen nuorempi veljensä Jalmari. Pojilla oli asemalla melkoisia vaikeuksia tämän "rumiluksen" lastaamisessa, mutta tuli kuin tulikin tappuri ehjänä Ruonankylään joten se ehdittiin laittaa käyttökuntoon hyvissä ajoin puintikauden alkamisesta. Paikkakunnan taitomies Rintalan seppä teki tappuriin pyörät. Nyt sitä olikin jo helppo liikutella ja siirrellä paikasta toiseen.

Voimakoneeksi oli Vaasasta ostettu Vikström-merkkinen polttomoottori, jonka maksuksi jouduttiin pulittamaan sama määrä seteleitä kuin tappuristaakin. Puitaessa kulutti tällainen kone polttoaineena käytettävää petroolia 2,5 litraa tunnissa. Moottori oli pelottavan

näköinen ja kunnioitusta herättävä kapistus, joka jo yksinomaan kipakalla äänellään sai aran pojan housut tutisemaan. Moottorin ohella oli tappurikin ihmetystä herättävä vekotin. Pitkä, leveä remmi yhdisti moottorin hihnapyörän puimakoneeseen olevaan pienempään pyörrään. Se pyöri vimmatusti ja kun lyhteen työnsi tappurin kitaan, se ulvahti tusksissaan kuin olisi liian suuren palan ahmaissut.

Erikoista kunnioitusta ja arvostusta sai osakseen koneen käyttäjä eli eltari. Hänen puuhiaan ja toimiaan koneen käynnistämisyvaiheessa seurattiin tarkkana ja uteliaana. Miesväki katseli lähempää, akat kauempana taka-alalla ja mukulat siltä väliltä. Moottoria veivattiin vauhtipyörän kammesta. Kone puuskutti ja sytkytti monin eri tavoin etenkin silloin, kun se ei oikein halunnut lähteä käyntiin. Hiki virtasi eltarin kasvoilla eikä hän silloin tuntunut olevan erikoisemmin leikinlaskutuul-

Ja. Välillä hän puhdisteli sytytystulppia, antoi koneelle "ryyppyä" ja teki ties mitä. Sitähän ei voinut ymmärtää kukaan muu kuin korkean opin saanut eldari. Ja joskus, kun moottorin käynnistäminen otti oikein voimille, tarvitsi eldari itsekin ryyppyä — ilmeisesti kuitenkin eri pullosta kuin moottori.

Kun pelit ja vehkeet oli saatu onnellisesti käyntiin, oli eldarilla lokoset oltavat. Hän vain valvoi arvokkaan näköisenä pitkin nenänsä vartta katsellen, kun koneet pelasivat ja ryskiväki — sanoisinko rahvas — raatoi hikisenä ja kiireisenä pölyn seassa tappurin ympärillä. Eldari oli aikanaan arvostettu mies. Häntä syötettiin ja juotettiin vallan kamarissa, kun muu väki sai tyytyä ruokailemaan tuvan puolella. Vain kirkkoherra ja nimismies lienevät pärjänneet eldarille tässä kilvassa. Näin kertoi itse eldarina ollut Jalmari Korkila huumorin väike silmäkulmussaan. Hän olikin ryksiosuuskunnan viimeinen eldari. Ennen häntä hoitivat sitä virkaa Jussi Hiiri ja Lauri Rinta-Korkila.

Syksyiset puintipäivät olivat suurta viljankorjuun juhlaa. Puimakoneen ääressä uurasti tavallisesti 6-7 henkilöä. Yksi syötti lyhteet syöttöpöydältä tappurin kitaan. Hänellä oli yksi tai kaksi apulaista, jotka nostivat lyhteitä pöydälle ja katkoivat niiden siteet. Tappurin toisessa päässä tarvittiin myös väkeä, joka toimitti oljet pois purkupään lähettyviltä. Tappurin alle varisi seulojen läpi

eristeen hienompi rehu. Niiden poistaminen ryskin alta oli yleensä nuoremman väen puuha. Torvet, mistä jyvät eli varsinainen vilja valui säkkeihin, olivat itse isännän hallinnassa. Hän vaihtoi täyttyneet säkit uusiin, tarkasteli asian-

tuntevasti, millaista viljaa oli saatu sekä nosti täydet säkit kärryille aittaanon korjattavaksi.

Tällaista oli ryskipäivän työ. Kun ilta koitti, oltiin hikisiä, pölyisiä ja väsyneitäkin, mutta silti onnellisia. Valkoiset silmämunat muljahtelivat mustanpuhviksi muuttuneilla kasvoilla, mutta virnistys oli iloinen, kun työ oli saatu onnellisesti suoritetuksi. Ryski oli valmis siirrettäväksi toiseen taloon.

Mitä onkaan sitten puiminen nyky-päivänä. Muutos on ollut valtava. Leikkuupuimurit kääntelevät kirkkaissa väreissään arvokkaina kuin men-nyttä aikaa uhmaten salaojitetuilla peloilla. Ne suorittavat samanaikaisesti leikkua ja puimisen. Kehitys on vierähtänyt huimasti eteenpäin. Ryskit eltareineen ovat saaneet väistää uuden tieltä kuten niin moni muukin aikansa elänyt. Mitä mahtokaan miettiä vanha ukko, joka kumarausena kotikylänsä tanhuvilla katseli, kuinka uutuuttaan uhkuva puimuri kurvaili tutuilla vainioilla. Sitten tähyili hän surumielisenä vertyneen kenties joskus riihihuttunakin käytetyn lierin alta ympärilleen. Poissa olivat jo rihi ja aitta. Luhtikin oli hävinnyt. Horsinaa ja nokkosia kasvoi se kumpare, missä tuulimylly aikoinaan oli viljaa jauhanut. Kotikylä oli muuttunut. Hävinnyt oli vanha hyvä aika ja sen romantiikka.

Kaarlo Korkila

Pelastaja

*Hän saapui pimeydestä
valon lahjana.
Hän palasi pimeyteen
valo mukanaan.
Kukaan ei hyväksynyt häntä,
yksinäistä pelastajaa.*

Joulun tunnelmia

*Kuuset pukeutuvat valkoiseen,
ilman täyttää rauhallisuus.
Ihmiset eivät vain ymmärrä,
kaikki kiiruhtavat ilman päämäärää.
Luonnossa näkyy talven tyynä,
lumihuutoleitten aito keuneus.
Ainoa mikä huomataan,
on näytekkunassa nyökkäilevä
kotimainen joulupukki.*

H. A.-H.

KUORTANEEN SEURAKUNTA

KUORTANEEN NUORISOSEURA

*Suosittu nuorison
kokoontumispaikka
Etelä-Pohjanmaalla*

A. ALA-SALMI

63100 KUORTANE
puh. 965-5093 tai 5036

*Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta
vuodesta ja toivotamme kaikille
RAUHALLISTA JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA!*

*Ensi vuonnakin ostatte erilaiset kankaat, tekstiilit
ja jalkineet meiltä edullisesti.*

ALAVUDEN KAUTTA METSÄSTÄ MARKKINOILLE

VALMISTAMME:

- ★ IKKUNOITA
- ★ OVIA
- ★ PALO-OVIA
- ★ RAAKAPUUVARASTOLTA MYÖS LAHOKYLLÄSTETTYÄ

Alavuden Puunjalostustehdas Oy

63400 ALAVUS AS. — PUH. 965-20461

*Kiittäen hyvistä yhteistyöstä
paikkakuntalaisten kanssa toivotamme*

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

KÄYTÄ UIMAHALLIA

AVOINNA:

arkisin 16—21
lauantaisin 12—18
sunnuntaisin ... 12—18
maanantaisin suljettuna

Kuortaneen Urheiluopisto

63170 KUORTANEEN URHEILUOPISTO — puh. 965-5151 ja 5152

EDULLISESTI ERIKOISLIIKKEESTÄ
ALA-HONKALA & KUMPP.
63100 KUORTANE, puh. 965-5264

KESKI-NISULAN
HUVILAVEISTÄMÖ
63140 LÄNSIRANTA
Puh. 965-5310, 964-21658

PUUSEPÄNLIKE
MATTI VÄHÄMÄKI
63250 Rantala, puh. 965-59139

KONE- JA URHEILULIIKE
MATTI SEPPONEN
63130 MÄYRY — puh. 965-57126

JYLHÄN
HAUTAUSTOIMISTO
63400 ALAVUS as., puh. 965-20215, 1580

KUORTANEEN
LAATUMETALLI OY
63230 LENTILÄ, puh. 965-59161

**itikasta
hyvä atria
JOULU**

RAKENNUS- ja TILITOIMISTO

RA-TI OY

63100 KUORTANE, puh. 965-5394 ja 5190

RAKENNUSTOIMISTO:

- ★ Rakennussuunnittelut
- ★ Rakennustyövalvonnat
- ★ Valokopiopalvelukset
- ★ Rakennuttajapalvelua ym.

TILITOIMISTO:

- ★ Liikekirjanpidot
- ★ Maatalouskirjanpidot
- ★ Vero- ja lvv-asiat
- ★ Laskutukset ym.

RAKENNAMME

- ★ ASUNTOJA
 - ★ TEOLLISUUSRAKENNUKSIA
 - ★ JULKISIA RAKENNUKSIA
- myös kokonaisvastuu-urakointia

SUOMENSELÄN
INSINÖÖRITOIMISTO OY

63300 ALAVUS — 965-1951

RENAULT

Euroopan
suurin

mazda

Linjana
laatu

SKODA

Kestävä keski-
eurooppalainen

Wartburg

Raha ja hyöty
tasapainossa

Turvallista Joulua
ja taloudellisempaa uutta autoa toivoo

AUTO VARAOSA
P. PENTTILÄ - ALAVUS - 965-12120, 12130

Muistattehan myös varaosat ja tarvikkeet
kaikkiin automerkkeihin asiallisesti alan liikkeestä.

**MYLLYNIEMEN
LEIPOMO JA BAARI**

**UNION ÖLJYLIIKENNE
AUNE AHO**
63230 LENTILÄ, puh. 965-59189

KORPELAN LIIKENNE
63100 KUORTANE
Puh. 965-5133

FOTO KUVAAMO P. VALKAMA
63100 KUORTANE, puh. 965-5132
Palvelee kaikissa valokuvausasioissa.

**PARTURI-
KAMPAAMOT**

RAUHA MÄKINEN
PUH. 5126

AINO HAUTA-AHO
PUH. 57103

RIITTA BJÖRLIN
PUH. 5140

*Työt tehdään huolella ja
ammattitaidolla.*

ALAVUDEN KUMI E. KUNI 63400 ALAVUS AS. ★ Rengaspinnoittamo, -korjaamo ja -myynti 965-20147 ja 20148	-HUOLTOASEMA 63100 KUORTANE HUOLTOA JA TARVIKKEITA P. VESTI, puh. 965-5117 RAVINTOLA NOKIOTTA MATKAKOTI — BAARI 63100 KUORTANE — puh. 965-5177
AUTOKOULU A. MÄENPÄÄ A-B ja A-B-C kursseja Puh. 965-5139, Nurmo 964-27240	AIMO HAAPAMÄKI SEKATAVARAKAUPPA 63160 SALMI, puh. 965-56119 RUUSKI-UNION PEKKA OSALA 63150 RUONA, puh. 965-58109
K-MAATALOUS- ja KONEKESKUS 63100 KUORTANE URPO KESÄNIEMI, puh. 965-5096 TOIVOTTAA HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!	ESTERI HAUTALA-JOKIAHO 63400 ALAVUS AS. puh. 965-20132 Tukkuliike JUHANI MUTKA Ky 63400 ALAVUS AS. puh. 965-20123
MATTI KIVIMÄKI 63100 KUORTANE KAIVINKONEURAK. Puh. 965-5292	LUHTASAAREN AUTOKORJAAMO 63300 ALAVUS, puh. 965-1856 HYVÄÄ JOULUA ASIAKKAILLEMME!
LAKEUDEN PESULA 62100 LAPUA — Puh. 964-32130 <i>Kemiallista ja valkopesua, vastaan- ottopaikka Kuortaneella Matka-Baari</i>	KUORTANEEN SEMENTTIVALIMO OY 63100 KUORTANE, puh. 965-5270

ALAVUDEN AUTO

Om. OSSI TAKALA
63300 ALAVUS, puh. 965-1088

T:MI T.M. KESKINEN

63610 TUURI
Puh. 965-23121

TÖYSÄN KENKÄTEHDAS OY

63600 TÖYSÄ
Puh. 965-6241

VAATETUSLIIKE**VELJEKSET SILTALA**

63610 TUURI, puh. 965-23105

**KUORTANEEN
METSÄNHOITOYHDISTYS**

63100 KUORTANE — 965-5121

Neuvojat:

JAAKKO SAARINEN

NIILO KOVANIEMI

Työnjoht. MATTI KONTELI

OSTAMME

mäntytukkeja erikoishinnalla.

VALMISTAMME

hirsihuiloita ja -saunoja omilla sekä asiakkaan piirustuksilla.

— Tiedustelkaa hintojamme.

SAAREN HIRSISAUNAT ja HUVILAT Oy

Kuortane — puh. Seinäjoki 964-22 120

Työnj. A. Järvenpää, puh. 965-5269

**KUORTANEEN
APTEEKKI**

63100 KUORTANE KK
Puh. 965-5266

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
toivottaa kaikille asiakkaille

63300ALAVUS
puh. 965-1441 — Virrat 934-55260

HYVÄÄ JOULUA JÄSENILLEEN
TOIVOTTAÄ

Ruonan OSUUSMEIJERI

Ruona, puh. 58 149

— LIITTYKÄÄ JÄSENEKSI —

HYVÄ VARASTO
JOULUKIRJALLISUUTTA

KUORTANEEN**KIRJAKAUPPA**

Kuortane kk — puh. 965-5289

SOK SEINÄJOEN OSUUSKAUPPA

63100 KUORTANE — puh. 965-5171

- ★ tavaratalo
- ★ myymälöitä 8
- ★ myynti n. 12 mmk
- ★ jäseniä noin 1500

Palvelee asiakkaitaan nykyaikaisissa myymälöissään ammattitaitoisten toimihenkilöiden avulla.

LIITY SINÄKIN SUUROSUUSKAUPAN JÄSENEKSI!

Kuortaneen Sora ja Kuljetus

63160 SALMI — puh. 965-56116

(soramonttu 965-58210)

**Myy ja toimittaa mursketta
ja soraa paikalle ajettuna
ym. kuljetuksia.**

E. Jaskari, Mäyry
H. Keski-Heikkilä, Mäyry
R. Kivenmäki, Mäyry
A. Kokkila, Ruona
E. Kokkila, Ruona

M. Laitila, Salmi
K. Suomela, Länsiranta
S. Tuuri, Ruona
V. Välimaa, Lentilä

**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta**

TOIVOTTAA SEURAAVAT

VUOKRA-AUTOILIJAT

AARO NIEMI

Kuortane, puh. 5166

E. HAUTALA

56470 autopuh. 09/64451

VÄINÖ KOKKILA

Ruona, puh. 58196

HARRI PENNANEN

puh. 56447

autopuh. 94040/64450 Kaaranka

VEIKKO LASSILA

Kuortane, puh. 5088

Kuortaneen Palovakuutusyhdistys

63100 KUORTANE
HALLINLAMPI

Toimisto avoinna tiistaina — perjantaina klo 9—13.
Toimitusjohtaja Erkki Isotalo, puh. 965-5156

*Palo-, koti, kesähuvi-, moottoriajon-, palo- ja varkaus-, maatila- ym.
vakuutukset oman paikkakunnan vakuutuslaitoksesta.*

*Toivotamme kaikille
kuortanelaisille Joulurauhaa ja
Menestyksellistä Uutta Vuotta*

**KUORTANEEN
OSUUSPANKKI**

— ENSIVUONNAKIN YHTEISTYÖTÄ HYÖDYKSENNE —

*Hyvää Joukua
ja
Onnellista Uutta
Vuotta*

KAIKILLE KUORTANELAISILLE

KUORTANEEN
SÄÄSTÖPANKKI

Keskittä kaikki raha-asiiasi säästöpankkiin.
Olet silloin kanta-asiakas, joka saa monia etuja ilman eri
sopimuksia. — NYT SE KANNATTAA!